

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Jurisdictieproblemen in privaatrechtelijke luchtrecht-verdragen^(*)

Een van de onderwerpen waarbij het bijzonder moeilijk is om voor ieder geval de betreffende regels op juiste wijze af te bakenen, is het onderwerp van de compensatie van de gerechten. Dit geldt zeker ook in de luchtvaart.

Het loont de moeite om de problemen, verbonden aan de jurisdictie in de luchtvaart, nader te bezien.

Voor bestudering komen in aanmerking :

Het Verdrag van Warschau van 1929 betreffende de aansprakelijkheid van de vervoerder jegens de passagiers en de afzenders van de vervoerde goederen.

Het Verdrag van Rome van 1952 betreffende de aansprakelijkheid voor schade toegebracht aan derden op het aardoppervlak.

Het Verdrag van Rome van 1933 betreffende het conservatoir beslag van luchtvaartuigen.

Het Verdrag van Genève van 1948 betreffende het vestigen van rechten op luchtvaartuigen.

Volledigheidshalve zullen enige opmerkingen betreffende het Verdrag van 1933, dat de hulp en berging van en door schepen en luchtvaartuigen behandelt, hieraan worden toegevoegd, hoewel dit laatste verdrag o.m. wegens het uitbreken van de tweede wereldoorlog niet geratificeerd is en praktisch geen invloed heeft gehad.

Het Verdrag van Warschau van 1929.

De jurisdictie wordt in dit verdrag geregeld door art. 28 dat als volgt luidt :

1. « De rechtsvordering terzake van de aansprakelijkheid moet ter keuze van den eischer worden ingesteld binnen het gebied van een der Hooge Verdragsluitende Partijen, hetzij voor den rechter van de woonplaats van den vervoerder, van den hoofdzetel van diens onderneming of van de plaats, waar hij een bureau heeft, door welks zorg de overeenkomst is gesloten, hetzij voor den rechter van de plaats van bestemming.

2. De rechtspleging wordt beheerscht door de wet van den rechter, voor wien de vordering is aanhangig gemaakt. »

Bij het aangaan van het Verdrag van Warschau van 1929 is de Franse tekst ⁽¹⁾ authentiek verklaard. De Britse en Amerikaanse officiële vertalingen zijn geen authentieke teksten terwijl zij onderling nog weer verschillen. De Britse tekst luidt nl. « An action for damages must be brought, at the option of the plaintiff in the territory of one of the High Contracting Parties, either before the Court having jurisdiction where the carrier is *ordinarily resident*, or has his principal place of business, or has an establishment by which the contract has been made or before the court having jurisdiction at the place of destination. Lid 2. Questions of procedure shall be governed by the law of the Court *seized of the case*. »

De tekst van de Ver. Staten luidt :

« An action for damages must be brought, at the option of the plaintiff, in the territory of one of the High Contracting Parties, either before the Court of the domicile of the carrier or of his principal place of business, or where he has a place of business, through which the contract had been made, or before the Court at the place of destination.

2. Questions of procedure shall be governed by the law of the Court to which the case is submitted. »

De Ver. Staten erkennen de authentieke Franse tekst. Volgens Mc. Kenry is gebleken, dat het Engelse parlement de voorkeur geeft aan de officiële Engelse tekst boven de authentieke Franse tekst.

Zoals Mankiewicz ⁽²⁾ terecht opmerkt, is de opsomming van gerechten in artikel 28 limitatief. Het is de bedoeling van de auteurs van het Verdrag geweest dat een eis tot schadeverdoening, ingesteld wegens een ongeval, steeds volgens de fora van het verdrag zal worden beoordeeld en niet zal worden overgelaten aan het forum van de plaats van het ongeval.

Wanneer in een bij het Verdrag van Warschau aangesloten staat, een vordering bij een rechtbank, anders dan genoemd in artikel 28, wordt ingesteld, zal die betreffende rechtbank zich niet competent dienen te verklaren.

Anders ligt de zaak wanneer een niet-verdragsluitende staat als partij bij het ongeval is betrokken. Hoe ook in dergelijke gevallen wel eens de regels van het Verdrag van Warschau kunnen worden toegepast, bewijst het volgende geval ⁽³⁾ :

^(*) Dit artikel is vervaardigd op het werkcollege luchtrecht 1963/1964 van de Rijksuniversiteit te Utrecht onder leiding van Mevrouw Mr. I. H. Ph. de Rode - Verschoor.

Bij een vlucht met een Hongaars vliegtuig vloog een bontmantel uit het raam boven Czechoslovaaks grondgebied. Hongarije had het Verdrag van Warschau nog niet geratificeerd. De vordering werd naar de Hongaarse rechter gebracht. In Hongarije geldt echter de *lex loci delicti*. Dit was in het onderhavige geval de Wet van Czechoslovakië, dat wel bij het Verdrag van Warschau was aangesloten. Zodoende konden bij een instellen van een eis tot schadevergoeding in verband met het verlies van de bontmantel de rechtsregels van het Verdrag van Warschau toch worden toegepast. (4).

Of echter het Verdrag van Warschau bij ongevallen waarin een niet-verdragsluitende staat als partij is betrokken, zal kunnen worden toegepast, zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld.

Een bezwaar van het opnemen van meerdere fora in een verdrag bestaat in de mogelijkheid tot overschrijden van de aansprakelijkheidsgrenzen terwijl tevens met het gevaar van tegenstrijdige vonnissen rekening moet worden gehouden.

Wanneer men nu de fora opgenomen in het Verdrag van Warschau beziet, dat is als eerste forum de *woonplaats van de vervoerder* genoemd.

Romang (5) meent dat dit forum met het tweede in het verdrag genoemde forum, n.l. met de hoofdzetel van de onderneming van de vervoerder samenvalt. Daarom werd in verschillende ontwerpen het forum van de woonplaats van de vervoerder ook niet genoemd. Dat deze woonplaats tenslotte toch in het verdrag en nog wel als eerste forum is opgenomen, vloeit voort uit het feit dat dit forum steeds ook in het gemene recht gebruikelijk is.

Mc Kenry (6) merkt op, dat het gebruik van het woord *domicilie* in landen als de Ver. Staten het probleem doet rijzen of het *domicilie* het gehele gebied van de contracterende staat beslaat, of dat daaronder verstaan moet worden die bepaalde staat waarin de vervoerder zijn woonplaats heeft wanneer hij als particulier optreedt, of de plaats waar een vervoersmaatschappij is ingeschreven, zodat, voor welk Amerikaans gerechtshof de procedure ook zal worden ingesteld, dit bevoegd is om recht te spreken.

In de zaken Dunning en Mott contra de Pan American World Airways (7) heeft het United States District Court van Columbia bij arrest van 7 januari 1954 de volgende uitleg van het begrip woonplaats gegeven:

Een vliegtuig van gedaagde stortte op een vlucht van Johannesburg naar Lissabon, in de buurt van Sanoyea, Liberia, op 21 juni 1951, neer. Alle inzittenden werden gedood, waaronder Dunning en Mott. Le eis tot schadevergoeding werd bij het District Court in Columbia aangebracht, daar in Columbia een bureau van gedaagde was gevestigd.

Bij uitspraak van het Hof werd de zaak echter verwezen naar het U.S. District Court van New York, met de motivering dat artikel 28 lid 1 van het verdrag van Warschau zodanig moest worden uitgelegd, dat onder woonplaats van de vervoerder moest worden verstaan, de plaats waar hij zijn rechtspersoonlijkheid uitoefent, in dit geval New York en niet een of andere plaats in de Ver. Staten, waar hij een bureau heeft.

Als tweede forum wordt in het verdrag van Warschau de *hoofdzetel van de onderneming* van de vervoerder genoemd.

Bij de Amerikaanse rechtspraak zal de hoofdzetel van de onderneming gewoonlijk opgevat worden als het rechtsgebied waarin de uitvoerende en voornaamste administratieve taken van de vervoerder gelegen zijn.

Anders dan de betrekkelijk eenvoudige vestiging van woonplaats als het rechtsgebied waarin de vervoerder is ingeschreven, zal dit tweede forum het aanbieden van overtuigend bewijsmateriaal eisen, dat de vervoerder op dat moment de hoofdzetel van de onderneming bezit in het rechtsgebied van het forum.

Met het oog hierop is het te begrijpen, dat een internationaal vervoerder, die twee of meer kantoren bezit, zich zal moeten onderwerpen aan uitgebreide verhoren om de competentie van het forum te bepalen alvorens de merites van de zaak zelf te onderzoeken (8).

In de zaak Tumarkin/P.A.A. (9) werd beslist, dat volgens art. 28.1 van het Verdrag van Warschau een passagier die in Florida een retourbiljet koopt met bestemming Cuba, geen actie kan instellen in New Jersey, daar de vervoerder zijn woonplaats en de hoofdzetel van zijn onderneming in New York had.

In Winsor/United Airlines (10) besliste de Rechtbank dat het bureau van de vervoerder waar een groot deel van de vervoersovereenkomsten met betrekking tot de door hem geëxploiteerde route werd gesloten, voldoet aan de vereisten van hoofdzetel van de onderneming van het Verdrag van Warschau.

Als derde forum is in het Verdrag van Warschau genoemd de *plaats waar de vervoerder een zetel van de onderneming heeft waar de overeenkomst tot stand is gebracht*. Dit is dus de plaats waar het contract gesloten is.

Een bekend probleem te dien aanzien doet zich voor wanneer het biljet bij een of ander reisbureau of expeditiebedrijf is verkocht. Dit is van groot praktisch belang in verband met het grote aantal vervoersovereenkomsten dat tegenwoordig door reisbureaus e.d. wordt afgesloten.

Belangrijk is hierbij de uitleg van het begrip «*établissement*». Romang (11) meent dat hieronder ieder soort van kantoor moet worden begrepen, door welks bemiddeling met uitdrukkelijke machtiging van de vervoerder een vervoersverdrag wordt afgesloten.

Uit het Verdrag van Warschau blijkt niet duidelijk de rol welke een agentschap in de overeenkomst vervult. Dit zal door de rechtspraak verduidelijkt moeten worden.

Ter illustratie moge de volgende voorbeelden dienen:

1. Rotterdamse Bank N.V. en Banque de l'Indo-Chine vs. British Overseas Airways Corporation and Aden Airways, Ltd (12).

Eisers hadden met BOAC een contract gesloten betreffende het vervoer van een kist met 2000 goudstukken van Rotterdam over Caïro naar Djibouti (Frans Somaliland). Uitdrukkelijk was overeengekomen dat het vervoer tot Caïro door de K.L.M. zou plaats vinden. Vanaf Caïro had het vervoer plaats via Aden Airways, waarvan de aandelen in handen zijn van de BOAC. Bij overlading van de kist goud in een ander vliegtuig van de Aden Airways, welke te Asmara geschiedde, werd de kist abusievelijk in plaats van naar Djibouti, naar Aden vervoerd, alwaar de kist zoek raakte. In het vervoersbewijs werd niet over de Aden Airways gesproken (art. 8c). Het gerecht besliste dat het Verdrag van Warschau van toepassing was en dat het hier om een vervoer ging te bewerkstelligen achtereenvolgens door verschillende luchtvervoerders. Wat betreft de vraag of op het traject Caïro-Djibouti de BOAC of de Aden Airways vervoerder was geweest deed het gerecht de uitspraak dat dit de BOAC was geweest, daar uit de dienstregeling van de BOAC bleek

dat dit traject steeds door de Aden Airways werd gevlogen.

Het Hof verklaarde zich niet competent ten aanzien van de verweerder Aden Airways omdat, indien Aden Airways in het proces werd betrokken, de eis had moeten worden ingesteld, of te Aden waar de woonplaats van de vervoerder was en de hoofdzetel van zijn bedrijf, of te Djibouti dat volgens het contract de plaats van bestemming van de goederen was.

Mc. Kenry heeft hierop nog het volgende commentaar (13): Het standpunt van het Hof is gebaseerd op het niet aanwezig zijn van aanknopingspunten aan artikel 28 wat Aden Airways betreft voorzover als diens hoofdzetel van zijn onderneming en normale woonplaats Aden was en de plaats van bestemming Djibouti.

Omdat het overgebleven aanknopingspunt, namelijk de plaats waar de overeenkomst gesloten was, niet speciaal genoemd werd, is het duidelijk dat het BOAC kantoor in Londen, waar de overeenkomst tot stand was gekomen, niet behandeld kon worden als een plaats van vestiging van Aden Airways.

De stelling van het Hof in het geheel geen acht te slaan op de mogelijkheid van een agentschapsverhouding tussen BOAC en Aden Airways in Londen heeft enige kritiek opgewekt van deskundigen op dit gebied.

Dat er sprake van een agentschapsverhouding kan zijn blijkt n.l. uit het feit, dat alle aandelen van de Aden Airways in handen van de BOAC waren.

2. Berner/United Airlines (14).

Een luchtvervoeronderneming die zich belast met het bewerkstelligen van een vervoer, dat beheerst wordt door het Verdrag van Warschau is gebonden aan de fora, zoals die genoemd zijn in artikel 28 par. 1 van het Verdrag.

In bovengenoemd arrest vond het Hof een jurisdictielement volgens Mc. Kenry door eraan vast te houden dat, sinds het Verdrag deel uitmaakte van het vervoerscontract, dit inhield, dat de buitenlandse vervoerder de jurisdictie van elk der fora, zoals deze voorzien zijn in artikel 28 van het Verdrag had aan te nemen, terwijl de passagier of diens rechthebbende de keus heeft tot welke van de fora hij zich zal wenden.

Het vervoercontract dat in New York gesloten was door de BOAC stond op naam van British Commonwealth Airlines sinds de BOAC een overeenkomst had gesloten om als algemeen agent op te treden van de British Commonwealth Airlines.

Het juiste antwoord op de vraag tot hoever men nog van agentschap kan spreken onder het derde forum van artikel 28, is betwistbaar.

Onder geen omstandigheden, wanneer een aanknopingspunt aan artikel 28 ontbreekt, is de rechter van de plaats van het ongeval competent. Bij aanwijzen van de plaats van ongeval als forum, zou de toestand kunnen ontstaan, dat jurisdictie zou worden toegekend aan een forum waar een moderne juridische praktijk en procedure, bewijsregels en dergelijke, niet gebruikt worden.

Deze situatie wilden de samenstellers van het Verdrag vermijden, toen ze de plaats waar het ongeval had plaats gehad, uitsloten van jurisdictie waarin artikel 28 voorziet.

Zoals in Mason/BOAC (15) wordt opgemerkt, heeft artikel 28 van het Verdrag van Warschau slechts betrekking op de competentie. Het artikel beperkt zich tot die plaatsen waar de eis tot het verkrijgen van schadevergoeding kan worden ingesteld.

Mc. Kenry komt tot de conclusie, dat de plaats waar het vervoercontract gesloten is, zeer zeker een aan-

vaardbaar forum kan zijn in alle gevallen waarin de vervoerder willens en wetens en uit eigen verkiezing heeft toegestaan, dat een agent een contract in zijn belang afsloot.

3. Woolf/Aerovias Guest (16).

Bij dit arrest werd beslist, dat een reiziger die erkent gewond te zijn tijdens een vlucht tussen de stad Mexico en Miami, waarbij het reisbiljet Miami-Mexico-Miami, gekocht te Hollywood, Florida, volgens art 28.1 van het Verdrag van Warschau niet een eis tegen de vervoerder, zijnde de Mexicaanse maatschappij met hoofdzetel in Mexico, kan instellen in de Staat New York.

4. Een andere beslissing betreffende de plaats van vestiging is gegeven in Herfroy/Artop (17). Hierbij kwam men tot de volgende conclusie.

«Het is niet mogelijk om het karakter van vestiging in de zin van artikel 28.1 van het Verdrag van Warschau toe te kennen aan een bureau dat een gevolmachtigde bezit, die belast is met het uitgeven van biljetten voor rekening van de vervoerder, maar waarvan de commerciële inrichting geheel onafhankelijk is van die van de vervoerder en geenszins diens eigendom.»

Als vierde forum wordt in het Verdrag van Warschau de plaats van bestemming genoemd. De plaats van bestemming is altijd een vliegveld. Romang is van mening, dat als plaats van bestemming in de zin van artikel 28 lid 1 steeds de plaats van de bij het contract overeengekomen laatste landing moet worden aange-merkt, d.w.z. de plaats waar de passagier, de bagage, of de door het vliegtuig vervoerde goederen het vliegtuig verlaten.

Mc Kenry sluit zich hierbij volkomen aan, waarbij hij de mening te kennen geeft, dat de plaats van bestemming volkomen is na te gaan door het vervoercontract, waarop de plaats van bestemming staat aangegeven. Vervoer dat bewerkstelligd wordt door verschillende opeenvolgende luchtvervoerders, hetzij overeenkomen in een of in meer dan een contract, zal zijn laatste bestemmingsplaats in de allerlaatste plaats van het luchtvervoer vinden, zolang als partijen dit transport als een vervoerovereenkomst zien.

Een beslissing betreffende de plaats van bestemming vindt men in de zaak Gallé/Re-al (18), waarbij wordt bepaald dat de plaats van bestemming in de zin van artikel 28.1 van het verdrag van Warschau wordt vastgesteld door de clausules van de vervoerovereenkomst.

De niet uitgesproken bedoelingen en beweegredenen van de passagier veranderen de overeenkomst niet. In bovenstaande zaak werd de uitspraak gedaan, dat bij een traject gaande van Sao Paulo over Miami, New York City, Miami naar Sao Paulo, Sao Paulo de plaats van bestemming is.

Het feit dat de passagier niet de bedoeling had om naar Brazilië terug te keren en slechts een retourbiljet had gekocht om aan de Amerikaanse bepalingen met betrekking tot de immigratie te voldoen, maakt New York niet tot de plaats van bestemming.

Betreffende de plaats van bestemming is ook het volgende arrest van belang. In de zaak Diop vs. Air France gaf het Cour d'Appel van Dakar op 15 maart 1963 de volgende beslissing (19). Op een retourbiljet, uitgegeven door de Air France op het traject Conakry-Parijs-Conakry, was zowel als plaats van vertrek als die van bestemming Conakry aangegeven. De vliegrouste strekte zich echter slechts uit tot Dakar, terwijl de vermelding «open» op het biljet de mogelijkheid aan de passagier geeft om het resterende deel van zijn

reis te voltooien, waarbij hij zijn plaats dient te reserveren.

Het Hof kwam tot de conclusie, dat bij gebreke van tegenbewijs de plaats van bestemming wel degelijk Conakry was, zoals volgens het biljet was aangegeven.

Het is mogelijk dat eiser door de keus van een bepaald forum invloed kan uitoefenen op de procedure. Allereerst zal hij zich uiteraard in de keus van het forum door praktische motieven laten leiden, waarbij hij bij voorkeur zal ageren voor een forum, dat het dichtst bij zijn eigen woonplaats is gelegen.

Daarnaast laat het Verdrag van Warschau enige speling door o.a. in artikel 21 te bepalen, dat bij schuld of medeschuld van de gelaedeerde de rechter overeenkomstig de voorschriften van de wet van zijn eigen land, de aansprakelijkheid van de vervoerder ter zijde kan stellen of verminderen.

Ook in artikel 22 schakelt het Verdrag de wet van de rechter, voor wie de vordering aanhangig wordt gemaakt in, met betrekking tot het bepalen van de schadeloosstelling in de vorm van een rente.

In artikel 29 lid 2 wordt de wijze van berekening van de termijn van twee jaar, binnen welke tijd de rechtsvordering terzake van de aansprakelijkheid, op straffe van verval, moet worden ingesteld, beheerst door de wet van de rechter, voor wie de vordering is aanhangig gemaakt.

Tenslotte moge nog gewezen worden op het verschil in beoordeling van de begrippen opzet en grove schuld, zoals deze in artikel 25 is geregeld, waarbij er vooral een verschil is waar te nemen tussen continentale en angelsaksische rechtspraak. In het Protocol, toegevoegd aan het Verdrag van Warschau, heeft men getracht een en ander te ondervangen en men mag verwachten dat, nu het Protocol in werking is getreden, op dit punt meer eenheid zal ontstaan.

Een uitspraak van algemeen belang is de volgende: Scarf/Allied Aviation ⁽²⁰⁾. Een reiziger die zich aan boord van een vliegtuig begaf, werd gewond toen de trap waarop hij liep verplaatst werd door de wind van de propeller van een ander vliegtuig van dezelfde vervoerder, omdat het ene vliegtuig te dicht bij het andere was geplaatst. Een zelfstandige actie waarbij de onachtzaamheid van de ondernemer naar voren werd gebracht, die voor het plaatsen van de trap had gezorgd, was volgens deze uitspraak niet onderworpen aan de beperkingen t.a.v. de fora van artikel 28.1 van het Verdrag van Warschau.

In het Protocol van 1955 dat aan het Verdrag van Warschau is toegevoegd, zijn geen wijzigingen betreffende de jurisdictie opgenomen.

Het aanvullend verdrag betreffende het internationale luchtvervoer, dat uitgevoerd wordt door een ander persoon dan de vervoerder die het contract heeft gesloten, n.l. het Verdrag van 1961 van Guadalajara dat aan het Verdrag van Warschau is toegevoegd, kent in artikel VIII van het Verdrag de volgende bepaling: Elke actie tot schadevergoeding kan gebracht worden, naar keuze van eiser, of voor een van de fora genoemd in artikel 28 van het Verdrag van Warschau of voor de rechtbank van de plaats waar de daadwerkelijke vervoerder gewoonlijk zijn woonplaats heeft of de hoofdzetel van zijn bedrijf. Dit Verdrag regelt de unificatie van zekere regels met betrekking tot het internationale luchtvervoer bewerkstelligd door een andere persoon dan de contractuele vervoerder. Door de bepaling in dit verdrag zijn de jurisdictiemogelijkheden van artikel 28 van het Verdrag van Warschau dus aangevuld en uitgebreid, daar hierdoor ook het

forum van de daadwerkelijke vervoerder erbij wordt betrokken.

Samenvattend zou men kunnen zeggen, dat bij de huidige toepassing van artikel 28 bijzondere feitelijkheden de zuivere juridische vragen in grote mate beïnvloeden, zoals de voorafgaande beslissingen hebben aangetoond.

Het Verdrag van Rome van 1952 betreffende de aansprakelijkheid van schade aan derden op het aardoppervlak.

Wanneer wij de fora ingesteld bij het Verdrag van Rome van 1952 betreffende schade aan derden op het aardoppervlak toegebracht door buitenlandse luchtvaartuigen bezien, dan zijn in het Verdrag feitelijk twee fora aangewezen.

Als eerste forum is aangewezen de rechtbank van de plaats waar de schade heeft plaats gevonden, terwijl de mogelijkheid is geopend om een ander forum te kiezen in het geval dat een of meer eisers het eens zijn voor het gerecht van een andere verdragsluitende staat te procederen, zonder dat daardoor de rechten van de personen, die een vordering instellen bij de rechtbank, waar de schade is geleden, aangetast worden. Geschillen kunnen worden onderworpen aan de arbitrage in een verdragsluitende staat (artikel 20).

De staat waar de schade is veroorzaakt zal over het algemeen niet de staat zijn, waar de exploitant zetelt of zijn bedrijf uitoefent, zodat het recht tot schadevergoeding van de slachtoffers van een ongeval alleen effectief zou zijn, indien het Verdrag voorzag in een uitvoerbaar systeem voor de tenuitvoerlegging van vonnissen. In artikel 20 heeft men een dergelijk systeem dan ook uitvoerig geregeld, hetgeen als een novum kan worden beschouwd.

In het algemeen is men niet bijzonder gelukkig geweest over de keuze van het forum van de plaats van ongeval, gezien de onzekerheid over de rechtspraak waaraan men zou kunnen worden onderworpen, b.v. in een gebied, waar de rechtspraak nog zeer summier geregeld is. Een van de voornaamste bezwaren tegen het Verdrag, waardoor het niet door een voldoende aantal staten is geratificeerd, is dan ook het forum van de plaats van ongeval geweest, terwijl van de tweede mogelijkheid blijkbaar weinig gebruik wordt gemaakt.

Er is daarom een tendens om bij herziening van het Verdrag nog een ander forum toe te voegen, n.l. het forum van de woonplaats van de vervoerder, zoals dit ook in het Verdrag van Rome van 1933, waarop het Verdrag van Rome van 1952 stoelt, geregeld was ⁽²²⁾.

Deze twee fora zijn ook in het ontwerp-verdrag betreffende de aansprakelijkheid bij botsing voorgesteld ⁽²³⁾.

Verdrag van Rome van 1933 betreffende het conservatoir beslag op luchtvaartuigen.

In het Verdrag betreffende het conservatoir beslag op luchtvaartuigen van 1933, overgenomen in ons Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in de artikelen 770 h tot en met k, komt de bepaling voor, dat wanneer bij het aanbieden van zekerheid ter voorkoming van beslag geschil ontstaat over het bedrag of de aard der te stellen zekerheid, de voorzitter van de rechtbank binnen welker gebied het luchtvaartuig zich bevindt, beslist op verzoek van de meest gerede partij, na verhoor of behoorlijke oproeping van de weder-

partij of van haren vertegenwoordiger. Dit is de enige jurisdictie bepaling die dit Verdrag behelst.

Hoewel bepaalde jurisdictie-problemen zich in de volgende privaatrechtelijke luchtvaart verdragen niet voordoen, is het volledigheidshalve wenselijk te vermelden, op welke wijze de competentie van de rechtspraak in voornoemde verdragen geregeld is.

Verdrag van Genève van 1948.

In het Verdrag betreffende de internationale erkenning van rechten op luchtvaartuigen, in 1948 te Genève gesloten, is over het algemeen het recht van de staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven van kracht. Men dient zich wel te realiseren dat luchtvaartuigen roerende goederen zijn, maar dat zij in dit opzicht anders behandeld worden, daar voor roerende goederen meestal de *lex rei sitae* geldt.

Op de regel van het Verdrag, dat in het algemeen de rechten van de staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven bevoegd moet worden geacht, zijn enkele uitzonderingen gemaakt :

a) In artikel IV lid 1b van het Verdrag van Genève wordt bepaald dat, de in dat lid genoemde privileges voorrang hebben, mits zij vervolgd kunnen worden in welke handen het luchtvaartuig zich ook bevindt, ingevolge de wet van de verdragsluitende staat, alwaar de handelingen tot berging of behoud beëindigd zijn;

b) artikel VII bepaalt, dat de rechtsgang voorgeschreven voor de executoriale verkoop van een luchtvaartuig wordt bepaald door de wet van de verdragsluitende staat, waar de verkoop plaats vindt;

c) artikel IV lid 4b, waarin bepaald wordt, dat de gronden voor sluiting en schorsing van de termijn van drie maanden bepaald worden door de wet van het gerecht voor hetwelk de rechtsvordering wordt aangebracht;

d) artikel X bepaalt ten aanzien van de reserve-delen, dat de rechtsgang voorgeschreven voor de executoriale verkoop hiervan wordt bepaald door de wet van de verdragsluitende staat, waar de verkoop plaats vindt, evenals bij de executoriale verkoop van het luchtvaartuig.

Deze uitzonderingen zijn aangebracht teneinde de uitvoerbaarheid van de verdragsbepalingen zo soepel mogelijk te doen verlopen.

In het kader van dit artikel is het niet mogelijk nader op deze bepalingen in te gaan.

Verdrag van 1938.

In het Verdrag van 1938 betreffende de hulp en berging van en door luchtvaartuigen op zee, welk verdrag niet geratificeerd is door het uitbreken van de tweede wereldoorlog en bezwaren van zeerechtelijke zijde, regelt artikel 13 de jurisdictie, door het bepalen van meerdere fora n.l. men kan de actie tot schadeloosstelling of hulploon instellen :

1. bij de rechtbank van de plaats waar de gedaagde is gevestigd;

2. bij de rechtbank van de plaats waar de reddingswerkzaamheden hebben plaats gehad;

3. bij de rechtbank van de plaats waar het beslag is gelegd.

Dit grote aantal fora is ongewenst, daar het grote praktische moeilijkheden kan opleveren, wanneer er bij meer dan een forum een vordering wordt ingesteld en deze fora zich in verschillende staten bevinden.

Daar het Verdrag nooit in werking is getreden heeft het weinig zin hier verder op in te gaan.

Hiermede zijn de jurisdictieregelen, zoals in de privaatrechtelijke luchtvaartverdragen voorkomen, behandeld.

Teneinde tot een grotere uniformiteit en betere interpretatie van deze rechtsregelen te komen, zijn enige voorstellen gedaan betreffende een aparte regeling voor de jurisdictie ten aanzien van luchtvaartzaken.

Voorstellen betreffende een aparte regeling voor de jurisdictie ten aanzien van luchtvaartzaken.

In de rapporten voor conferenties van de International Law Association, Dubrovnik, 1956, en New York, 1958, zijn door Prof. Chauvau voorstellen tot het instellen van een Internationaal Hof voor Luchtvaartzaken ingediend (24). Hij wees op de noodzakelijkheid van een internationaal organisme voor de regeling van privégeschillen op het gebied van het internationaal luchtrecht en stelde voor om dit organisme de volgende essentiële grondslagen te geven;

1. Uitbreiding van de rol van de internationale jurisdictie.

a) Om te beginnen dient men als werkerterrein van de nieuwe organisatie het luchtruim te beschouwen, omdat juist daar, gezien het uitgesproken internationale karakter van het verkeer en het grote aantal verdragen de noodzaak van een dergelijke organisatie het meest voelbaar is.

b) Naast haar rechtsprekende functie zou het internationale Hof een raadgevende rol kunnen spelen aangaande de vraagstukken, overeenkomstig de internationale verdragen van luchtprivaatrecht, haar gesteld, hetzij door één van de verdragsluitende partijen, hetzij door internationale organisaties.

c) Niets in het Verdrag van oprichting mag iets veranderen aan de reeds bestaande regels betreffende de oplossing van geschillen tussen staten; regels, die voortspruiten uit het Volkenrecht of uit de verdragen van internationaal publiekrecht, zoals de conventie van Chicago.

2. Competentie van de internationale jurisdictie.

a) Het Hof zou moeten rechtspreken over alle geschillen tussen particulieren met betrekking tot hun belang, steeds, wanneer hun oplossing zou afhangen van de toepassing van een Verdrag, welke een uniforme wet op het gebied van het luchtrecht omvat, hetzij dat de eis gegrond is op voornoemd Verdrag, hetzij dat hij valt onder de toepassing hiervan.

b) De mogelijkheid, voor de partijen om hun geschil voor te leggen aan eigen arbitrage-commissies, krachtens een clause of een arbitrage-overeenkomst, moet blijven bestaan.

c) Diverse kwesties rakende de organisatie en functionering van het Hof.

Ten aanzien van deze laatste aangelegenheid doen zich de volgende problemen voor :

1. Het is de vraag of het geschil direct gebracht moet worden voor een rechtbank, samengesteld uit rechters van verschillende landen. Een dergelijk voorstel zou leiden tot eenodeloos kostbare en gecompliceerde organisatie en tot ongemakken voor de pleiters en voor de goede administratie van de rechtspraak.

In het belang van het bovenstaande kan men het volgende naar voren brengen:

a) zo min mogelijk de rechtspleging van elk land storen;

b) de rechter in de nabijheid laten van het te be-rechten geschil;

c) eventueel de onderzoeken en het horen van getuigen te vergemakkelijken;

d) de geschillen, die vallen onder de competentie van het Internationaal Hof, in eerste aanleg te onderwerpen aan de locale rechtspraak in elk land;

e) het zou aan elke verdragsluitende partij moeten vrijstaan, deze gerechten aan te wijzen en zich tot hun organisatie te wenden, hetzij door rechtbanken «ad hoc» in te stellen, samengesteld uit leden-magistraten, die beschikken over een gedegen kennis van het lucht-recht, hetzij door van reeds bestaande rechtbanken gebruik te maken;

f) men moet de procedure volgen, zoals die in het betreffende land van kracht is.

Het Hof moet in tweede instantie kunnen optreden.

2. Aangezien het Hof gezien moet worden als een Hof van Cassatie, welke zijn dan de motieven die een beroep op het Hof rechtvaardigen en moet men deze motieven beperken?

a) men dient slechts rechtsvragen voor te leggen aan het Hof, die verband houden met de interpretatie van internationale verdragen;

b) het is aan de locale rechtspraak een beroep te doen op het Hof.

Tussen de rechtsprekende systemen van die verschillende staten waarvan de tribunalen werkelijk competent kunnen zijn, bestaan soms belangrijke verschillen, niet alleen in de vorm van de procedure, maar ook in de organisatie van de rechtbanken, de benoeming van magistraten, hun specialisatie etc. Door nu het gehele geschil in beroep voor te leggen aan het Internationale Hof, geeft men aan de partijen in het geschil de te waarden garantie, eindelijk berecht te worden door een jurisdictie met een gelijke bevoegdheid en onpartijdigheid, onafhankelijk van de nationaliteit van de partijen en de omstandigheden van het geval. Deze overweging kan leiden tot het vergemakkelijken van de internationale uitvoering van de gegeven beslissing en misschien tot een betere uniforme interpretatie van de verdragen zelf.

3. Nu zou het kunnen gebeuren dat er naast het hoofdprobleem een nevenkwestie opduikt, die niet geregeld is door het Verdrag en waarvan de oplossing afhangt van de toepassing van een nationale wet. De oplossing hiervoor is volgens Chauveau:

a) het Hof moet bevoegd zijn om in elk geval, dat haar is voorgelegd de beschikkingen van de Internationale Verdragen uit te leggen en toe te passen;

b) voor de punten, die niet geregeld zijn door een Verdrag en waarvan de oplossing afhangt van een nationale wet, moet het Hof deze oplossen door toepas-

sing van die wet, hierbij geïnspireerd door de uitlegging hiervan in het bedoelde land;

c) het Internationale Hof beslist of de kwestie wel of niet voorzien en geregeld is door het Internationale Verdrag.

Na deze algemene opmerkingen geeft Prof. Chauveau nog bijzondere aanwijzingen hoe de organisatie van het Hof, de benoeming en de competentie van de rechters geregeld zou kunnen worden. Het zou echter te ver voeren hier nader op in te gaan.

Gezien het feit dat een apart Hof voor luchtvaart-zaken wenselijk zou zijn in verband met een meer uniforme interpretatie van de luchtvaartverdragen en een grotere rechtszekerheid zou bewerkstelligen, komt het o.i. gewenst voor dat dit onderwerp opnieuw onder de aandacht zal worden gebracht van de Juridische Commissie van de Internationale Burger Luchtvaart Organisatie.

J.G.W. DEERENBERG,
Mr. W.O.G. SICKINGHE

(1) Artikel 28: a. L'action en responsabilité devra être portée, au choix, du demandeur, dans le territoire d'une des Hautes Parties Contractantes, soit devant le tribunal du domicile du transporteur, du siège principal de son exploitation ou du lieu où il possède un établissement par le soin duquel le contrat a été conclu, soit devant le tribunal du lieu de destination.; b. La procédure sera réglée par la loi du tribunal saisi.

(2) R.H. Mankiewicz, Die Anwendung des Warschauer Abkommens, Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht, 1962, p. 472.

(3) C.E.B. Mc. Kenry Jr., Judicial Jurisdiction under the Warsaw Convention, Journal of Air Law and Commerce, 1963, p. 205-229.

(4) A. vs. Hungarian Airlines; Hungary, Court of Appeals, Budapest, 2.4.1936; Archiv. für Luftrecht 1937, p. 79-81; Revue Générale de Droit Aérien 1950, p. 962-963.

(5) W. Romang, Zuständigkeit und Volkstreckbarkeit im internationalen und schweizerischen Luftprivatrecht, Diss. Winterthur 1958.

(6) C.E.B. McKenry Jr., op. cit.

(7) Z.f.L. 1955 p. 323/324, U.S.C. Av. R. 1954, p. 70 e.v., R.G.A. 1955, p. 67 e.v.

(8) C.E.B. McKenry Jr., op. cit.

(9) U.S. & C.A.v.R. 1956, p. 383, R.F.D.A. 1956, p. 450.

(10) U.S. District Court, Eastern District of New York. U.S. & C.A.v.R. 1957, p. 466.

(11) W. Romang, op. cit.

(12) Queens Bench Division, 18.2.1953, U.S. & C.A.v.R. 1953, p. 163 e.v.

(13) C.E.B. McKenry Jr., op. cit.

(14) U.S. & C.A.v.R. 1956, p. 134.

(15) U.S. District Court, District of New York, U.S. & C.A.v.R. 1962, p. 617.

(16) Municipal Court of the City of New York, U.S. & C.A.v.R. 1954, p. 399.

(17) Cour d'Appel de Paris, R.F.D.A. 1962, p. 177.

(18) State of New York (Supreme Court, U.S. & C.A.v.R. 1961, p. 58).

(19) Revue française de Droit Aérien, 1963, p. 234.

(20) U.S. District Court, District of New York. Journal of Air Law and Commerce, 1956, p. 232.

(21) Obergericht des Kantons Zürich, Zürich, Z.f.L. 1958, p. 426.

(22) G. Rinck «Damage caused by foreign aircraft to third parties», Journal of Air Law and Commerce, 1961/1962, p. 405.

(23) Artikel 14 van het I.C.A.O.-ontwerp, Doc. LC/SC/Aerial Collisions No 71, App. A Dated 3/27/61.

(24) P. Chauveau, Voorstellen tot het instellen van een Internationaal Hof voor Luchtvaartzaken in Rapporten op de Conferenties van de International Law Association, Dubrovnik 1956 en New York 1958.

Zie ook het voorstel van R.P. Cleveringa aan de International Bar Association augustus 1948, om in voorkomende gevallen een internationaal Hof in te stellen een z.g. Hof ad hoc.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 28 mei 1964.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Overeenkomst. — Beding dat de schuldeiser van een niet uitgevoerde verbintenis de ontbinding van de overeenkomst kan doen uitspreken. — Toepasselijkheid van de bepalingen van art. 1184 B.W..
2. Lijfrente. — Wanbetaling van de rentetermijnen. — Strekking van art. 1978 B.W.

1. Wanneer de partijen zich in een beding van een wederkerig contract ertoe bepalen te bedingen, dat bij niet uitvoering van de verbintenissen van een partij de andere contractant de ontbinding van het contract zal kunnen doen uitspreken, heeft dit beding dezelfde betekenis als de ontbindende voorwaarde, die volgens art. 1184 B.W. stilzwijgend in de wederkerige contracten begrepen is. Het behoort derhalve aan de rechter de ernst van de tekortkoming te beoordelen en in voorkomend geval uitstel te verlenen aan de partij die de verbintenis moet nakomen.

2. Krachtens art. 1978 B.W., dat in dit opzicht van art. 1184 B.W. afwijkt, geeft in geval van verkoop van een onroerend goed tegen vestiging van een lijfrente de enkele wanbetaling van de rentetermijnen de verkoper niet het recht om de ontbinding van het contract te vorderen.

Nu deze bepaling de openbare orde niet betreft kunnen de partijen door een uitdrukkelijk beding overeenkomen, dat de ontbinding in geval van zodanige tekortkoming door de verkoper zal kunnen gevorderd worden. Deze ontbinding is, bij ontstentenis van een beding dat zij van rechtswege zal geschieden, in het tweede en derde lid van art. 1184 B.W. geregeld.

Michaux t./ Kerf.

Gelet op het bestreden arrest, op 16 mei 1963 door het Hof van beroep te Luik gewezen ;

Over het eerst middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1184, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest, na te hebben vastgesteld dat de verkoopakte, de 16e februari 1944 verleden voor de notaris Eugène Bolland te Verviers, waarbij de echtgenote Arthur Meurice en Marie Anne Brouers aan de eisers een woonhuis met aanhorigheden, gelegen rue des Hognes, nrs 2 en 4, te Verviers, hadden verkocht tegen betaling van een jaarrente betaalbaar per maand, een beding bevatte luidende als volgt : « In geval van wanbetaling van een enkele rentetermijn bij het verschijnen ervan, en vijftien dagen na een eenvoudig bij ter post aangetekend schrijven gegeven bevel tot betaling, dat zonder gevolg is gebleven, hebben de verkopers de keus ofwel de ontbinding van de verkoop te doen uitspreken, ofwel van de koper de betaling te eisen van een bedrag gelijk aan de waarde die het huis op de dag van het voornoemde bevel bezat volgens schatting van een door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Verviers te benoemen deskundige. In beide gevallen behouden de verkopers als schadevergoeding alle door

hen geïnde rentetermijnen, zonder verhaal of aanspraak op terugvordering tegen hen », en aldus dit beding de ontbinding van de verkoop heeft uitgesproken ten voordele van wijlen Arthur Meurice, rechtsvoorganger van de verweerster, en beslist heeft dat de eiser ten onrechte staande hield dat de rechtsvordering tot ontbinding die de verkoper kon instellen indien de in het contract bepaalde voorwaarde vervuld werd, niets anders dan de vordering tot ontbinding was die in artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek bepaald is, en zulks omdat niet uitdrukkelijk gesteld was dat de ontbinding van rechtswege geschiedde, op grond dat de bij artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek uitgevaardigde regels enkel slaan op de wederkerige contracten waarin de ontbindende voorwaarde niet uitgedrukt is, dat zulks hier niet het geval was, dat de voorwaarde dwingend was en de ontbinding van het contract niet afhankelijk maakte van de beoordeling van de rechter betreffende de opportuniteit ervan,

terwijl uit de bewoording van de ontbindende voorwaarde niet bleek dat de ontbinding van rechtswege geschiedde en het bestreden arrest derhalve niet heeft kunnen beslissen dat zulks een dwingend beding was, zonder miskenning van de bewijskracht die de voormelde verkoopakte van 16 februari 1944 bezit krachtens de artikelen 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek, en terwijl de regels van artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek, die bepalen dat de ontbinding in rechte moet worden gevorderd en dat aan de verweerder naargelang van de omstandigheden uitstel kan worden verleend, niet alleen van toepassing zijn op de wederkerige contracten waarin de ontkende voorwaarde niet uitgedrukt is, maar ook op de wederkerige contracten waarin deze voorwaarde uitgedrukt is zonder evenwel nader te bepalen dat de ontbinding van rechtswege zal geschieden :

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat uit de voorwaarde die in het middel overgenomen is en voorkomt in het tussen de eiser en de rechtsvoorganger van de verweerster gesloten contract van verkoop van een onroerend goed tegen de vestiging van een lijfrente, blijkt dat, bij wanbetaling van een enkele rentetermijn bij het verschijnen ervan en vijftien dagen na een eenvoudig, bij ter post aangetekend schrijven gegeven bevel tot betaling dat zonder gevolg is gebleven, de verkoper de ontbinding van de verkoop zal kunnen doen uitspreken ;

Overwegende dat op eisers bewering dat het contract niet stelde dat « de ontbinding van rechtswege geschiedde » en dat derhalve de door de rechtsvoorganger van de verweerster uitgeoefende rechtsvordering slechts de in artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek bepaalde rechtsvordering tot ontbinding is, het arrest antwoordt dat « de regels van artikel 1184 alleen slaan op de wederkerige contracten waarin de ontbindende voorwaarde niet uitgedrukt is, dat dit geval zich hier niet voordoet » ; dat het hieruit besluit dat « de ontbinding bestaat door de wil zelf van de partijen », dat zij niet afhankelijk is van de beoordeling van de rechter en dat deze inzonderheid niet bevoegd is om uitstel van betaling te verlenen ;

Overwegende enerzijds dat, wanneer de partijen zich in een beding van een wederkerig contract ertoe bepalen te bedingen dat bij niet-uitvoering van de verbintenissen van een partij de andere contractant de ontbinding van het contract zal kunnen doen uitspre-

ken, dit beding dezelfde betekenis heeft als de ontbindende voorwaarde die volgens artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek stilzwijgend begrepen is in wederkerige contracten; dat het derhalve aan de rechter behoort de ernst van de tekortkoming te beoordelen en in voorkomend geval uitstel te verlenen aan degene die de verbintenis moet nakomen;

Overwegende anderzijds dat krachtens artikel 1978 van het Burgerlijk Wetboek, dat in dit opzicht afwijkt van artikel 1184, in geval van verkoop van een onroerend goed tegen vestiging van een lijfrente, de enkele wanbetaling van de rentetermijnen de verkoper niet het recht geeft om de ontbinding van het contract te vorderen;

Dat deze bepaling weliswaar niet de openbare orde betreft en partijen derhalve door een uitdrukkelijk beding kunnen overeenkomen dat de ontbinding in geval van zodanige tekortkoming door de verkoper zal kunnen worden gevorderd, maar dat deze ontbinding, bij ontstentenis van een beding dat zij van rechtswege zal geschieden, geregeld wordt in artikel 1184, tweede en derde lid;

Dat daaruit volgt dat de redenen van het arrest het beschikbare gedeelte ervan niet verantwoord en dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten, zonder inbegrip van de kosten van uitgifte van het bestreden arrest, daar dit eveneens in een vroeger betekend afschrift is voorgelegd;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 8 juni 1964.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. Neven.

Advokaat-generaal: M. Mahaux.

Rechtspleging in strafzaken. — Wettelijke vereisten voor de ontleding van een ter gelegenheid van een bloedproef genomen bloedstaal. — Te volgen methode en te gebruiken toestel.

Paragraaf 4 van art. 44bis S.V. (krachtens art. 4ter van de wet van 1 augustus 1899 van toepassing in geval van overtredingen van die laatste wet) bepaalt, dat het ter gelegenheid van een bloedproef genomen bloedstaal ontleed wordt in een van de door de Koning daartoe erkende laboratoria en dat de Koning ondermeer de wijze regelt waarop het bloedstaal wordt ontleed. Luidens art. 8 van het K.B. van 10 juni 1959 wordt het bloed ontleed volgens de in de bijlage II van dit besluit, waarvan de bepalingen bij K.B. van 4 april 1961 vervangen werden, beschreven methode en met behulp van een toestel ingericht zoals in voormelde bijlage is gezegd.

Ten aanzien van de bij artikel 8 van het K.B. van 10 juni 1959 gestelde vereisten kon de rechter de conclusies van eiser (stellende dat uit geen enkel element van het deskundig verslag of uit enig ander stuk van de procedure bleek dat de deskundige zich bij de ontleding op wetenschappelijk terrein naar de

wettelijke voorschriften gedragen had en dat bij onmogelijkheid zich daarvan te vergewissen de rechter het verslag als nietig diende te beschouwen) niet regelmatig afwijzen om de enkele reden «dat geen enkele wetsbepaling de deskundige verplicht in zijn verslag melding te maken van het navolgen van de methode van ontleding voorgeschreven bij het K.B. van 4 april 1961» zonder tevens vast te stellen, dat de deskundige die methode nageleefd en het beschreven toestel gebruikt had.

De Groof t./ Van Hove, Ariën en Hinnekens.

Gelet op het bestreden arrest, op 2 oktober 1963 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 418, 420 van het Strafwetboek, 2-1, 2-3, 2-7, 3, 4bis en 4ter van de wet van 1 augustus 1899, houdende herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer, gewijzigd door de wet van 15 april 1958, 1, 7 en 8 van het koninklijk besluit van 10 januari 1959 betreffende de bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte, 1 van het koninklijk besluit van 4 april 1961 betreffende de methode om het alcoholgehalte in bloed te bepalen, 44bis, inzonderheid paragraaf 4 (artikel 1 van de wet van 15 april 1958), 154, 189 en 211 van het Wetboek van strafvordering, 3 en 4 van de wet van 17 april 1878, bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken, 1382 en 1383 van Burgerlijk Wetboek, 9 en 97 van de Grondwet;

doordat het aangevallen arrest eiser zo op de strafvordering als op de burgerlijke vorderingen, welke tegen hem waren ingesteld, veroordeelt, hem voor het ongeval en voor de schadelijke gevolgen daarvan ten dele verantwoordelijk verklaart, en dienvolgens zijn eigen burgerlijke vordering slechts ten dele inwilligt, om reden, onder meer, «dat indien het verliezen, door eiser, van de controle van zijn stuur deels te wijten is aan de verblinding veroorzaakt door tweede verdachte (thans verweerster), het ook grotendeels te vinden is in de vermindering van zijn reflexen veroorzaakt door verbruik van alcoholische dranken, toestand die bevestigd wordt door de bloedanalyse, welke op een alcoholgehalte van 1,56 gram per duizend heeft gewezen», en «dat de nietigheid van het gerechtelijk scheikundig verslag van dokter Van Roy te vergeefs werd ingeroepen, geen enkele wetsbepaling de deskundige verplichtende in zijn verslag melding te maken van het navolgen van de methode van ontleding voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 4 april 1961»,

terwijl, eerste onderdeel, de deskundige, opgevorderd door de rechterlijke overheid om de bloedproef uit te voeren met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte, moet te werk gaan volgens de methode, beschreven in de bijlage waarnaar de artikelen 8 van het koninklijk besluit van 10 juni 1959 en 1 van het koninklijk besluit van 4 april 1961 verwijzen, en met behulp van een toestel, ingericht zoals in die bijlage is gezegd, en terwijl ten deze, daar noch het verslag van de deskundige, noch enig stuk van het dossier het mogelijk maken na te gaan of er te werk gegaan is volgens de voorgeschreven methode en met behulp van het voorgeschreven toestel, het gerechtelijk scheikundig verslag van dokter Van Roy nietig is, evenals het op dit nietig verslag gesteunde arrest,

terwijl, tweede onderdeel, het arrest, waar het vaststelt dat geen enkele wetsbepaling de deskundige verplicht in zijn verslag melding te maken van het navolgen van de voorgeschreven methode van ontleding, niet heeft geantwoord op het door eiser in conclusies op-

geworpen middel, volgens hetwelk uit geen enkel element van het verslag van deskundige Van Roy of uit enig ander stuk van de procedure blijkt dat de aangestelde deskundige, om tot de ontleding over te gaan, zich gedragen heeft naar de bij het koninklijk besluit van 4 april 1961 bepaalde voorschriften, en dat, nu het hof van beroep zich daarvan niet vermag te vergewissen, dat verslag als nietig dient beschouwd te worden, en terwijl het arrest mitsdien meergemeld verslag als geldig heeft aangezien zonder ter rechtvaardiging van deze beslissing een genoegzame reden op te geven ten aanzien van het door de conclusies van eiser voorgesteld middel van nietigheid :

Overwegende dat paragraaf 4 van het bij de wet van 15 april 1958 in het Wetboek van strafvordering ingevoegd artikel 44bis, paragraaf die krachtens artikel 4ter van de wet van 1 augustus 1899, van toepassing is in geval van overtreding van die laatste wet, bepaalt dat het ter gelegenheid van een bloedproef genomen bloedstaal, ontleed wordt in een van de door de Koning daartoe erkende laboratoria, en dat de Koning onder meer de wijze regelt waarop het bloedstaal wordt ontleed ;

Overwegende dat de uitvoeringsmaatregelen het voorwerp uitmaken van artikel 8 van het koninklijk besluit van 10 juni 1959 en van de bijlage II van dit besluit, bijlage waarvan de bepalingen vervangen werden bij het koninklijk besluit van 4 april 1961 ;

Dat, luidens voormeld artikel 8, het bloed ontleed wordt volgens de in voormelde bijlage beschreven methode en met behulp van een toestel ingericht zoals in die bijlage is gezegd ;

Overwegende dat de aldus voor de ontleding van het bloed vereiste voorwaarden ertoe strekken bij die ontleding zoveel mogelijk wetenschappelijke waarborgen te doen aanwezig zijn, zodat de uitslag van die verrichting betrouwenswaardig moge worden geacht ;

Overwegende dat eiser in zijn conclusies had staande gehouden dat uit geen enkel element van het verslag van de deskundige of uit enig ander stuk van de procedure blijkt dat de deskundige, om tot de ontleding over te gaan, zich op wetenschappelijk terrein naar de bij het koninklijk besluit van 4 april 1961 bepaalde voorschriften gedragen heeft, en dat, bij onmogelijkheid voor het hof van beroep zich daarover te kunnen vergewissen, dit verslag als nietig diende beschouwd te worden ;

Overwegende dat, gelet op de hiervoor uiteengezette vereisten van artikel 8 van het koninklijk besluit van 10 juni 1959, de rechter de conclusies van eiser niet regelmatig kon afwijzen om de enkele reden « dat geen enkele wetsbepaling de deskundige verplicht in zijn verslag melding te maken van het navolgen van de methode van ontleding voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 4 april 1961, zonder tevens vast te stellen dat de deskundige die methode nageleefd had en het beschreven toestel gebruikt had ;

Dat het middel gegrond is ;

Overwegende dat de vernietiging van de beslissing over de tegen eiser ingestelde publieke vordering, deze medebrengt van de niet definitieve beslissing over de door verweerster ingestelde burgerlijke vordering ;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest, in zover het eiser zowel op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied veroordeelt, het op zijn burgerlijke rechtvordering de veroordeling van verweerders Ariën en Hinnekens op een derde van de door hem geleden schade beperkt en het over de kosten uitspraak doet ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt Van Hove tot de helft van de kosten en Ariën en Hinnekens tot de andere helft ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

NOOT : Zie in dit nummer het arrest, dat op 30 september 1964 door de 6e Kamer van het Hof te Gent na cassatie gewezen werd.

RAAD VAN STATE

5e Kamer. — 12 juni 1964.

Voorzitter : M. Mast.

Raadsheren : M.M. Mees en Smolders.

Adjunct-auditeur-generaal : M. Lahaye.

Openbare onderstand. — Rechtsvorderingen. — Regelen inzake onderstand. — Steunverlenende commissie. — Terugbetaalbare steun. — Last van de onderstand. — Dwaling.

1. *De wet van 10 maart 1925 machtigt de commissies van openbare onderstand om alle zaken met betrekking tot de openbare onderstand te behandelen. Hoewel de gemeenten in de ontoereikendheid van de inkomsten van de commissies van openbare onderstand voorzien en hoewel de gemeenteverhuden toezicht houden op bepaalde handelingen van de commissies, mogen zij zich niettemin niet in dezer plaats stellen voor het behartigen van dezer belangen. De gemeenten tegen dewelke een verzoekschrift werd gericht, moeten derhalve buiten zake worden gesteld.*
2. *Steunverlenende commissie is de commissie van openbare onderstand van de gemeente waar een gekwetste voor spoedbehandeling werd opgenomen, en niet de commissie van de gemeente op wier gebied het ongeval is gebeurd, zo de behoefte werd vastgesteld op het tijdstip van de spoedopneming.*
3. *De kosten uit de onderstand aan behoeftigen verleend krachtens artikel 1 van de wet van 27 november 1891, moeten in beginsel gedragen worden door de steunverlenende commissie van openbare onderstand en moeten haar alleen worden terugbetaald in de uitdrukkelijk en op beperkende wijze door die wet voorziene gevallen. Zo bepaalt art. 2, derde lid, dat de terugbetaling niet verschuldigd is wanneer het een werkman, een leerjongen of een dienstbode betreft die ten gevolge van een ongeluk bij het werk in een ziekenhuis is opgenomen.*
4. *De commissie van openbare onderstand die de onderstandskosten heeft terugbetaald, kan krachtens artikel 26 van de wet van 27 november 1891 daarvan de teruggave alleen vorderen in geval van een feitelijke dwaling.*

C.O.O. Brussel t/ Gemeente Overijse, C.O.O. Overijse, Stad Namen, C.O.O. Namen, Stad Aarlen, C.O.O. Aarlen.

Arrest nr. 10.696.

Gezien het verzoekschrift van 8 juli 1953 waarbij de commissie van openbare onderstand van Brussel aan de Raad van State het geschil voorlegt dat tussen haar, eensdeels, en de gemeente en de commissie van openbare onderstand van Overijse, de stad en de commissie

van openbare onderstand van Aarlen, anderdeels, is gerezen in verband met de terugbetaling van de kosten van opneming van André Nemec in het Sint-Pieters-ziekenhuis en in het «Hôpital des Convalescents» van de commissie van openbare onderstand van Brussel;

Overwegende dat André Nemec, autobestuurder in dienst van een vervoeronderneming, op 13 november 1950 zwaar gekwetst werd bij een verkeersongeval op het gebied van de gemeente Overijse, toen hij voor rekening van zijn werkgever goederen met bestemming Namen en Aarlen vervoerde; dat hij door toedoen van de Rijkswacht en buiten bemoeiing van het gemeentebestuur of van de commissie van openbare onderstand van Overijse naar het Sint-Pietersziekenhuis te Brussel werd overgebracht waar hij voor spoedbehandeling werd opgenomen; dat hij in de ziekenhuizen van de verzoekende partij tot 18 mei 1951 in behandeling is gebleven; dat hij in de loop van de jaren 1951, 1952 en 1953 op verschillende tijdstippen en steeds ten gevolge van het ongeval, opnieuw voor spoedbehandeling in het Sint-Pietersziekenhuis is opgenomen en in de ziekenhuizen van de verzoekende partij heeft verbleven; dat de verzoekende partij de commissies van openbare onderstand van Overijse, Namen en Aarlen hiervan binnen de wettelijke termijnen bericht heeft gegeven; dat zij de commissies van openbare onderstand van Namen en van Aarlen, ieder voor de helft, om de terugbetaling van de kosten van opneming heeft verzocht; dat de commissie van openbare onderstand van Aarlen de gevorderde bedragen heeft betaald;

Overwegende dat de wet van 10 maart 1925 de commissie van openbare onderstand machtigt om alle zaken met betrekking tot de openbare onderstand te behandelen; dat de gemeenten, al moeten zij in de ontoereikendheid van de inkomsten van de commissies van openbare onderstand voorzien en al houden zij toezicht op bepaalde handelingen van die commissies, zich niettemin niet in dezer plaats mogen stellen voor het behartigen van dezer belangen; dat de steden Namen en Aarlen en de gemeente Overijse derhalve buiten de zaak dienen te worden gesteld;

Overwegende dat de commissies van openbare onderstand van Namen en van Aarlen aanvoeren dat de verzoekende partij als steunverlenende commissie van openbare onderstand niet kan eisen, dat de door haar gemaakte onderstandskosten overeenkomstig artikel 2 van de wet van 27 november 1891 worden terugbetaald; dat zij doen gelden dat de onderstand noodzakelijk geworden is op het gebied van de gemeente Overijse, plaats van het ongeval, zodat de commissie van openbare onderstand van Overijse ten aanzien van artikel 1 van de wet van 27 november 1891 geacht moet worden de steunverlenende commissie van openbare onderstand te zijn en dat overigens de commissie van openbare onderstand van Overijse, toen zij op 18 januari 1951 de betaling van de kosten van vervoer van de gewonde ordonanceerde, de eerste plichten van de steunverlenende administratie heeft vervuld;

Overwegende dat niet wordt betwist, dat de behoefte van André Nemec werd geconstateerd op het tijdstip van zijn spoedopneming in het Sint-Pieters-ziekenhuis; dat onder die omstandigheden de onderstand noodzakelijk geworden is op het gebied van de stad Brussel; dat de commissie van openbare onderstand van Brussel zich dan ook terecht als de steunverlenende commissie van openbare onderstand heeft beschouwd;

Overwegende dat de kosten uit de onderstand door de openbare weldadigheid, aan behoeftigen verleend krachtens artikel 1 van de wet van 27 november 1891,

in beginsel moeten worden gedragen door de steunverlenende commissie van openbare onderstand en haar alleen moeten worden terugbetaald in de uitdrukkelijk en op beperkende wijze door die wet voorziene gevallen; dat artikel 2, derde lid, uitdrukkelijk bepaalt dat de terugbetaling niet verschuldigd is wanneer het een werkmans, een leerjongen of een dienstbode betreft die ten gevolge van een ongeluk bij het werk in een ziekenhuis is opgenomen; dat uit die bepaling volgt dat de kosten van opneming van André Nemec, een werkmans die in het ziekenhuis werd opgenomen «ten gevolge van een ongeluk bij het werk», niet terugbetaalbaar zijn;

Overwegende dat de commissie van openbare onderstand van Aarlen de teruggave van de door haar ten onrechte terugbetaalde kosten vraagt;

Overwegende dat artikel 26 van de wet van 27 november 1891 bepaalt: «De onderstandskosten terug» betaald door een bestuur dat er niet toe gehouden » was, kunnen teruggeëist worden van het schuldheb » bend bestuur, mits de eis gedaan worde binnen de » tien dagen, te rekenen van de dag waarop de dwaling » ontdekt werd »; dat de commissie van openbare onderstand die de onderstandskosten heeft terugbetaald, de teruggave daarvan krachtens dit artikel alleen kan vorderen in geval van een feitelijke dwaling, wat hier niet het geval is;

Besluit :

Artikel 1. — De commissies van openbare onderstand van Namen en van Aarlen zijn niet gehouden aan de commissie van openbare onderstand van Brussel de kosten van opneming van André Nemec terug te betalen.

Artikel 2. — De commissie van openbare onderstand van Aarlen is niet gerechtigd om de kosten van onderstand van André Nemec welke zij heeft terugbetaald, terug te vorderen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

12e Kamer A. — 10 november 1964.

Voorzitter : M. P. Rutsaert.

Raadsheren : M.M. Terlinck en Caron.

Advokaat-generaal : M. Van de Vliet.

Advokaten : Mrs. O. Coenen (Antwerpen) en Van Herck

Inkomstenbelastingen. — Bewijslast. — Advies van de Fiskale Commissie. — Onvolledige vermelding van identiteit van leden. — Nietigheid van het advies. — Taxatie bij vergelijking.

Wanneer op het origineel van het proces-verbaal der fiskale Commissie de eenzelvigheid van de leden slechts met familienaam en de eerste letter van de voornaam werd aangeduid zonder verdere vermelding van woonplaats of zelfs van beroep, zodanig dat het aan verhaler onmogelijk is na te gaan of deze personen de vereiste woonplaats of voornaamste verblijfplaats bezaten, is de procedure van tussenkomst der fiscale commissie nietig.

De taxatie bij vergelijking werd op regelmatige wijze toegepast (zie verder het arrest).

Surowicz t./ B.S. (Minister van Financiën).

Gezien :

1) de beslissing terzake gevelde op 14 juli 1961 door de directeur der directe belastingen van Antwerpen I (st. 1); beslissing aan verhaler betekend volgens brief op dezelfde dag bij de post aanbevolen (st. 4);

2) het verhaal tegen deze beslissing ter griffie van dit Hof op 12 augustus 1961 neergelegd samen met het oorspronkelijke van de aanzegging ervan aan de directeur voormeld;

3) de besluiten van partijen;

I. Ten aanzien van de ontvankelijkheid :

Overwegende dat het verhaal, regelmatig naar vorm, in de wettelijke termijn werd ingesteld;

II. Ten gronde :

Overwegende dat de bestreden aanslagen de supplementaire aanslagen zijn in de gewone belastingen (bedrijfsbelasting en aanvullende personele belasting) gelegd ten laste van verhaler in het 2e centraal kantoor der belastingen van Antwerpen onder artikel 905.385 van de rol van dienstjaar 1959, navordering 1958 en berekend vanaf een netto belastbare bedrijfswinst van 352.447 fr. gelijkvormig een advies van de fiscale commissie (st. 45) dat het cijfer, weerhouden in een voorafgaand wijzigingsbericht (419.656 fr. zie st. 43 verso), enigszins verminderde;

1. Wat betreft de bewijslast :

Overwegende dat de last van het bewijs ter zake op het beheer berust;

a) dat echter de procedure van tussenkomst der fiscale commissie nietig is omdat uit het origineel van haar proces-verbaal blijkt dat de eenzelvigheid van al de leden die werden opgeroepen, en dus ook van deze die zetelden, slechts met familienaam en de eerste letter van de voornaam werd aangeduid zonder verdere vermelding van woonplaats of zelfs van beroep, zodanig dat het aan verhaler onmogelijk is na te gaan of deze personen een woonplaats of voornaamste verblijfplaats bezaten strokende met de vereisten voorzien in artikel 30 van het koninklijk besluit van 22 september 1937 gewijzigd door artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 30 december 1939;

Dat deze opwerping gedaan blz. 3 der besluiten van verhaler ontvankelijk is, aangezien hij slechts na het verhaal inzage kon verkrijgen van het stuk dat deze vermeldingen moest dragen;

b) Dat alzo onnodig is de ontvankelijkheid of de gegrondheid na te vorsen van andere grieven omtrent de geldigheid van voormeld proces-verbaal of van het betekend exemplaar ervan;

2. Ten gronde :

Overwegende dat het bericht van wijziging als regelmatig en voldoende gemotiveerd voorkomt;

Dat het wijzigingsrecht souverain is;

Overwegende dat de vergelijkingsmethode, door de controleur gebruikt, vergeefs wordt aangevallen;

a) Overwegende dat ze wettelijk werd toegepast bij gebrek, niet zoveel aan regelmatige boekhouding (zie de aangifte stuk 6 blad 3), dan aan voldoende bescheiden;

Dat, moesten ze werkelijk hebben bestaan, het verhaal vrijstond ze aan het Hof voor te leggen en te bespreken;

b) Overwegende dat de twee aangehaalde vergelijkingspunten (st. 42) als gepast voorkomen en andere loodgieters van Antwerpen betreffen voor hetzelfde dienstjaar;

Dat het laagste onder hen werd weerhouden wat

betreft het brutowinstpercentage (30%) op aankopen waarvan het cijfer (744.215 fr.) na onderzoek werd vastgesteld (st. 41).

Dat beide steun verlenen aan het weerhouden winstpercentage (80%) op lonen (waarvan cijfer niet betwist);

Dat de brutowinst op oude metalen werd weggelaten; Dat de post eigen loon (85.000 fr.) steun vindt in het tweede vergelijkingspunt;

Overwegende anderzijds dat verhaler door positieve en controleerbare gegeven niet bewijst hogere bedrijfslasten te hebben gehad als aangenomen;

Overwegende dat niets laat vermoeden dat de winsten der vergelijkingspunten geen normale winsten vertegenwoordigen; Dat verhaler zich vergeefs beklagt over het feit dat het tweede punt een vennootschap zou zijn;

Dat het winstpercentage ervan op aankopen lager staat als dit van het eerste punt, psychische persoon (30% in plaats van 40%); Dat anderzijds de brutowinst op lonen (80%) dezelfde is voor beide punten; Dat alleen het eigen loon (85.000 fr.) wat hoger ligt (80.000fr.), verschil dat onbeduidend is;

Overwegende ten slotte dat verhaler niet bewijst in welke mate hij werkte voor particulieren en voor openbare besturen en dat, voor deze laatste cliënteel, zijn winstmargen zouden lager zijn;

Om deze redenen,

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak en alle verdere besluiten als ontoereikend van de hand wijzende;

Gehoord in openbare terechtzitting het verslag van Voorzitter P. Rutsaert en het gedeeltelijk eensluidend advies van Advocaat-Generaal Van de Vliedt;

Ontvangt het verheer;

Zegt het ongegrond;

Wijst het af;

Verwijst verhaler in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 30 september 1964.

Voorzitter dwn. : M. Soenens.

Raadsheren : M.M. Lefèbvre en De Brauwere.

Advokaat-generaal : M. Ely.

Advokaten : Mrs. Diercxsens (Antwerpen), Van Damme (Turnhout), René De Rijke (Gent), Baeté (Leuven), De Peuter (Turnhout).

Verkeer. — Dronkenschap aan het stuur. — Bloedontleding. — Methode beschreven en toestel voorgeschreven door bijlage II van K.B. dd. 10 juni 1959 vervangen door K.B. dd. 4 april 1961. — Kennisgeving door de deskundige na verstrijken van door artikel 7 K.B. dd. 10 juni 1959 bepaalde termijn. — Bewijs op grond van ontledingsverslag geldig.

De ontleding van het in verband met een verkeersongeval afgenomen bloedstaal van de bestuurder van een motorvoertuig verdacht van dronkenschap aan het stuur dient te geschieden naar de richtlijnen voorgeschreven door het K.B. van 4 april 1961, waarbij de bijlage II bij het K.B. van 10 juni 1959 door nieuwe bepalingen vervangen werd (1).

Zo de voor de bloedontleding aangestelde deskundige slechts na het verstrijken van de door artikel 7 van het K.B. van 10 juni 1959 bepaalde termijn heeft laten kennen dat hij tot de bloedontleding overgegaan

was volgens de reglementaire voorschriften, ontzenuwt deze omstandigheid geenszins het bewijs dat uit zijn deskundig verslag dient afgeleid te worden.

O.M. en B.P. Van Hove Herman t./ De Groof Francis, Ariën Rosa en Hinnekens Marc.

Verdacht van :

Te Geel de 5e februari 1962 :

A. Bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, slagen of verwondingen onvrijwillig veroorzaakt te hebben : de eerste aan de tweede, Van Hove Herman en Hinnekens Marc ; de tweede aan de eerste, Van Hove Herman en Hinnekens Marc.

Bij samenhang : De eerste bovendien :

B. Bij inbreuk op de wet van 1-8-1899, art. 2-4, zoals gewijzigd door de wet van 15 april 1958, in staat van dronkenschap op een openbare plaats een voertuig bestuurd of een rijdier geleid te hebben.

C. Bij inbreuk op de wet van 1-8-1899 art. 2-3, zoals gewijzigd door de wet van 15 april 1958, op een openbare plaats een voertuig bestuurd of een rijdier geleid te hebben, na alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid te hebben gebruikt, dat het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurde of geleidde, tenminste 1,5 gr. per duizend bedroeg.

De derde : Gedagvaard teneinde zich burgerlijk en hoofdelijk verantwoordelijk te horen verklaren met tweede betichte, thans verweerster, voor de veroordeling tot de kosten, tweede betichte zijn aangestelde zijnde ;

De eerste en de tweede, schuldig verklaard aan de feiten hun ten laste gelegd, de feiten A, B en C in hoofde van de eerste ééndaadse samenloop van misdrijven zijnde, zodat slechts één straf dient toegepast, werden, op tegenspraak, de eerste verdachte wegens de feiten A, B en C samen veroordeeld tot een geldboete van tweehonderd frank, verhoogd met 190 deciem, aldus gebracht op 4.000 fr., of twee maanden vervangende gevangenisstraf, en hij werd bovendien ontzet uit het recht een voertuig te besturen gedurende één maand ;

De tweede verdachte, thans verweerster, werd veroordeeld tot een geldboete van vijftig frank, verhoogd met 190 deciem, aldus gebracht op 1.000 fr., of 15 dagen vervangende gevangenisstraf, voorwaardelijk drie jaar ;

De eerste en de tweede werden ieder verwezen in de helft der kosten van het proces belopende in het geheel 2.096 frank ;

De derde gedaagde werd burgerlijk en hoofdelijk aansprakelijk verklaard voor de kosten ten laste van de tweede, zijn aangestelde ;

Op burgerlijk gebied, werden veroordeeld :

1. De tweede verdachte en derde gedaagde, thans verweerders om te betalen solidair :

a) aan de burgerlijke partij Van Hove, de som van 12.155 fr. : 3 = 4.051 fr.

b) aan de burgerlijke partij De Groof, de som van : 19.958 fr. : 3 = 6.652 fr.

2. De eerste verdachte :

a) aan de burgerlijke partij Van Hove, de som van 12.155 fr x 2 : 3 = 8.103 fr.

b) aan de burgerlijke partij Ariën, de som van 7.500 fr. x 2 : 3 = 5.000 fr.

c) aan de burgerlijke partij Hinnekens, de som van 150.484 fr x 2 : 3 = 100.322 fr. ; ten provisionele titel ;

— al deze bedragen te verhogen met de vergoedende

intresten vanaf de dag van het ongeval, de rechterlijke intresten vanaf 2 februari 1963 ;

— de verdachte De Groof werd tot de 2/3n der kosten, en de verdachte Ariën, solidair met de derde gedaagde, tot één derde der kosten der burgerlijke vorderingen veroordeeld ;

Alvorens verder uit te spreken over de reis van de burgerlijke partij Hinnekens, werd als deskundige benoemd Dr. F. Proost, geneesheer te Turnhout, met zending het slachtoffer te onderzoeken, de opgelopen letsels en verwondingen te beschrijven, de aard, graad en duur der gehele en gedeeltelijke tijdelijke en bestendige werkonbekwaamheid te bepalen, de datum der werkhervatting te stellen ; eventueel nagaan of er blijvende invaliditeit zal bestaan en het percentage ervan te beramen.

Bij vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, correctionele kamer met één rechter, gedagtekend 13 april 1963, waarvan de verdachte De Groof Francis, en het Openbaar Ministerie tegen de twee verdachten en derde gedaagde, op 19 april 1963, de burgerlijke partij De Groof eveneens op 19 april 1963, de verdachte Ariën en de gedaagde Hinnekens, de burgerlijke partijen Ariën en Hinnekens op 20 april 1963, en de burgerlijke partij Van Hove op 25 april 1963 beroep hebben ingesteld ;

Bij arrest van het Hof van beroep te Brussel, 16e kamer, recht doende in strafzaken, gedagtekend 2 oktober 1963, recht doende op tegenspraak, werden de beroepen ontvangen, en werd, op strafgebied :

— het vonnis a quo te niet gedaan slechts in zover het de eerste verdachte uit hoofde van de vermengde betichtingen A, B en C tot een geldboete van tweehonderd frank veroordeeld heeft, geldboete vermeerderd met 190 opdecimen en alzo gebracht op 4.000 frank, of bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke termijn, vervangen door een subsidiaire gevangenzitting van twee maand, en opnieuw wijzende, werd de eerste uit hoofde van de vermengde betichtingen A en C, veroordeeld tot één enkele straf, de zwaarste, te weten een geldboete van tweehonderd frank, vermeerderd met 190 opdecimen alzo gebracht op 4.000 frank, of een vervangende gevangenisstraf van twee maanden en werd hij vrijgesproken uit hoofde van de betichting B ;

Het bestreden vonnis werd voor het overige bevestigd ;

op burgerlijk gebied : werd het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen bevestigd ;

De verdachten De Groof Francis en Ariën Rosa werden ieder verwezen tot de helft der kosten van beroep gedaan door de openbare partij en belopende in het geheel op 885 frank ;

De verdachte De Groof werd verwezen tot de 2/3n der kosten van beroep jegens de burgerlijke partijen Van Hove, Ariën en Hinnekens ;

De verdachte Ariën Rosa en de gedaagde Hinnekens Marc werden verwezen in 1/3e der kosten van beroep gedaan door de burgerlijke partijen Van Hove en De Groof ;

De 2/3n der kosten van beroep werden ten laste van de burgerlijke partij De Groof gelaten en 1/3e dezer kosten werden ten laste van de burgerlijke partijen Ariën en Hinnekens gelaten ;

Tegen de uitvoering van dit arrest voorzag De Groof Francis zich, als verdachte en als burgerlijke partij, in verbreking op 11 oktober 1963, en werd deze voorziening in verbreking op 22 november 1963 aangezegd aan de heer Prokureur generaal bij het Hof van beroep te Brussel, bij exploit van gerechtsdeurwaarder Pétré te

Brussel 18, en op 28 november aangezegd aan de partijen Ariën en Hinnekens bij exploot van gerechtsdeurwaarder Verhulst te Turnhout;

Bij arrest van het Hof van Cassatie te Brussel, 2e kamer, gedagtekend 8 juni 1964, werd het bestreden arrest vernietigd, in zover het eiser zowel op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied veroordeelde het op zijn burgerlijke rechtsvordering de veroordeling van verweerders Ariën en Hinnekens op één derde van de door hem geleden schade beperkte en het over de kosten uitspraak deed;

Er werd bevolen dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Van Hove werd veroordeeld tot de helft van de kosten en Ariën en Hinnekens tot de andere helft;

De aldus beperkte zaak werd naar het Hof van beroep te Gent verwezen;

Gehoord de heer Voorzitter Soenens in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gehoord de verdachte De Groof, tevens burgerlijke partij, in zijn middelen, uiteengezet door hem zelf en door meesters Diercxsens, advocaat te Antwerpen, — Van Damme, advocaat te Turnhout en René de Ryke, advocaat te Gent;

Gehoord in zijn vordering de heer Ely, Advocaat-generaal;

Gehoord de burgerlijke partijen Ariën en Hinnekens, tevens verweerders, in hun middelen, uiteengezet door hen zelf en door meester Baeté, advocaat te Leuven;

Gehoord de burgerlijke partij Van Hove in zijn middelen, uiteengezet door hem zelf en door meester De Peuter, advocaat te Turnhout;

— dit alles in het Nederlands;

Gelet op het arrest d.d. 8 juni 1964 van het Hof van Verbreking;

I. Op strafrechtelijk gebied;

Overwegende dat de feiten ten laste gelegd van de verdachte De Groof onder litteris A en C, bewezen gebleven zijn vóór dit Hof, zoals zij door de eerste rechter als bewezen aangenomen werden;

Overwegende inderdaad, dat de eerste rechter terecht aangevoerd heeft dat de verdachte De Groof de fout begaan had zijn voertuig niet tot stilstand te brengen en de uiterste rechterkant te verlaten wanneer hij door zijn tegenligster, Ariën Rosa, verblind werd;

Overwegende dat De Groof vergeefs aanvoert dat Ariën Rosa haar koplichten aanstak toen zij hem pas op ongeveer 150 meter genaderd was, zodat gelet op de respectieve snelheden ontwikkeld door beide weggebruikers, hij vóór een plots opdagende hindernis kwam te staan en over geen voldoende tijdspanne meer beschikte om te remmen, laat staan om zijn wagen tot stilstand te brengen;

Overwegende dat de desbetreffende bewijsvoering van De Groof, steunende op een beweerd noodzakelijke reflektstijd van amper 3 1/2 seconden niet aan te nemen is, daar de reactietijd normaal 6/10 seconde bedraagt (zie G. Verhegge « Le Code de la Route », blz. 87);

Dat derhalve, ontegensprekelijk vaststaat dat De Groof, na het begin der verblindende, over de gepaste tijdspanne beschikte om te remmen — zo niet om te stoppen;

Dat, dan ook, zijn beweging naar de linkerzijde van de baan, waar hij in aanrijding kwam met zijn tegenligster, volkomen onverantwoord voorkomt en slechts kan uitgelegd worden door een ernstig gebrek aan

voorzichtigheid of voorzorg, fout die aan de grond ligt van de betichting omschreven onder litt. A;

Overwegende dat uit het verslag van Dr. Van Roy d.d. 14-2-1962 blijkt dat toen voormelde feiten zich voordeden, het alcoholgehalte in zijn bloed 1,56 per duizend bedroeg, zodat de feiten omschreven onder litt. C eveneens bewezen gebleven zijn;

Overwegende dat uit de inlichtingen verschaft door Dr. Van Roy op 7-8-1964 blijkt dat de bloedontleding geschiedde naar de richtlijnen voorgeschreven door het K.B. van 4-4-1961; dat dit punt thans niet meer betwist wordt;

Overwegende dat de omstandigheid dat Dr. Van Roy slechts na verstrijken van de door art. 7 van het K.B. d.d. 10-6-1959 bepaalde termijn heeft laten kennen dat hij tot de bloedontleding overgegaan was volgens de reglementaire voorschriften, geenszins het bewijs ontzenuwt dat uit zijn verslag van 14-2-1962 dient afgeleid te worden;

Overwegende dat, gelet op de ernst van de door verdachte gepleegde feiten, de door de eerste rechter toegepaste geldboete ontoereikend voorkomt;

II. Op burgerlijk gebied:

Overwegende dat, gelet op de respectieve fouten van beide verdachten, de verdeling der verantwoordelijkheden in het ontstaan van de aanrijding en van de schadelijke gevolgen ervan dient bepaald te worden op 2/3n ten laste van De Groof en 1/3e ten laste van Ariën, zoals door de eerste rechter beslist;

Dat de schadeposten, zoals door de eerste rechter aangenomen, gerechtvaardigd voorkomen en, trouwens, niet betwist worden;

Om deze redenen:

Het Hof, recht doende op tegenspraak;

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehaald behalve art. 2-4 van de wet van 15-4-1958, hier niet meer van toepassing, en bovendien op art. 24 der wet van 15 juni 1935, en art. 140 wet van 18-6-1869 gewijzigd door art. 2 wet van 4-9-1891, al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter op deze terechtzitting aangeduid;

Statuerende over de beroepen binnen de perken bepaald door het arrest van het Hof van Verbreking d.d. 8-6-1964;

Doet te niet het aangevochten vonnis in zover het ten laste van de verdachte De Groof een geldboete van 200 fr. uitgesproken heeft wegens de samengevoegde feiten A, B en C, en opnieuw wijzende dienaangaande met eenparige stemmen;

Verwijst De Groof uit hoofde van de feiten A en C telkens in een geldboete van 100 fr.; verhoogt deze geldboeten met 190 deciem, zodat ze gebracht worden op tweeduizend frank voor iedere boete;

Beveelt dat, bij gebreke van betaling binnen de termijn voorzien bij de wet deze geldboeten zullen mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van één maand voor iedere boete;

Bevestigt het aangevochten vonnis voor het overige, zowel op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied;

Verwijst De Groof in de kosten van beroep gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie en begroot op 665 frank;

Verwijst hem eveneens in de 2/3n van de kosten aan de zijde van de tegen hem gestelde burgerlijke partijen gevallen;

Laat de 2/3n der kosten van beroep ten laste van de burgerlijke partij De Groof en 1/3e dezer zelfde ten laste van de burgerlijke partijen Ariën en Hinnekens;

Zendt de zaak terug naar de eerste rechter tot verdere behandeling der burgerlijke belangen;

NOOT: Zie Cass. 8 juni 1964 (in tegenwoordig nummer).

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 12 juni 1964

Voorzitter: M. Van Camp

Advokaten: Mrs. Cannaerts en Groenen,
loco Van den Heuvel.

1. Kortgeding. — Gebruik bij verkoop van snoepgoed van de naam «The Beatles» en «Beateltjes» en van de foto's van de onder dit pseudoniem optredende artiesten. — Bevoegdheid van de rechter in kortgeding tot schorsing?
2. Auteursrecht. — Toestemming tot het reproduceren van foto's kan ook stilzwijgend verleend worden. — Grenzen van bescherming van het pseudoniem.

1. De rechter in kortgeding is niet bevoegd om ten principale te beslissen over het recht of al dan niet de naam en foto's van artiesten mag gebruik gemaakt worden; hij is slechts bevoegd om te oordelen over de noodzaak van een dringende schorsing van het gebruik.
2. Uit de geschiedenis van de totstandkoming van art. 20 van de wet op het auteursrecht kan afgeleid worden, dat de daarin bedoelde toestemming tot het reproduceren of tentoonstellen van een portret ook stilzwijgend kan verleend worden. Deze stilzwijgende toestemming kan blijken uit allerlei feitelijke omstandigheden. In de onderhavige zaak is dit het geval. De bescherming van het pseudoniem op artistiek gebied kan niet verder dan het beoogde doel strekken, nl. alle verwarring met nabootsers te voorkomen. In de onderhavige zaak is de vordering tot schorsing van het gebruik van de naam «The Beatles», resp. «Beateltjes» als niet gegrond te aanzien; er is niet bewezen dat het gebruik daarvan verwarringstichtend of beledigend zou zijn.

In zoverre de vordering zou strekken tot bescherming van het pseudoniem «The Beatles» als handelsnaam, zou zij steunen op onrechtmatige mededeling; in dit geval is de burgerlijke rechter in kortgeding onbevoegd.

Lemmon, Harrison, Mc Cartney, Starkey en Nams
Enterprises Ltd. t./Mertens.

Overwegende dat de eis strekt:

- 1) tot het horen zeggen dat verweerders niet gerechtigd zijn foto's of afbeeldingen van aanleggers sub 1 te verspreiden of ten toon te stellen al dan niet in verband met het verhandelde snoepgoed;
- 2) tot het horen zeggen dat verweerders niet gerechtigd zijn hun pseudoniem «The Beatles» of elk hier van afgeleid woord, o.a. «Beateltje» te gebruiken ter aanduiding, merk of benaming van de door hen verkochte waar;
- 3) tot het bevelen aan verweerders onmiddellijk op te houden met de aanwending en verspreiding van de foto's en de naam «Beateltjes» en er zorg voor te dragen of ernstige pogingen aan te wenden dat de afnemers en winkeliers ophouden bedoelde producten aan te bieden;

I. Bevoegdheid:

Overwegende dat er dient aan herinnerd dat de rechter in kortgeding, als traditionele houder van de belangen van alle partijen, ingevolge art. 809 W.B.R. geen nadeel mag toebrengen aan de zaak ten principale. Dat derhalve verweerders terecht opwerpen dat Wij onbevoegd zijn om ten gronde te oordelen over het recht de foto's en de naam te gebruiken;

Overwegende dat aldus wij slechts kunnen oordelen over de noodzaak van dringende schorsing van het gebruik van de foto's en de naam onder voorbehoud van de beslissing van de rechtbank ten gronde;

II. Ontvankelijkheid in hoofde van aanlegster sub 2:

Overwegende dat verweerders ten onrechte de afwezigheid van belang in hoofde van tweede aanlegster aanvoeren; dat inderdaad niet betwist wordt dat aanlegster sub 2 als manager van aanleggers sub 1 werd aangesteld o.a. met het doel naar goedgevonden de aard en de omvang van de publiciteit te verzorgen, hun cliënten te vertegenwoordigen, te leiden en te adviseren mits een vergoeding van 25 % op de inkomsten;

III. Noodzakelijkheid der schorsing:

A. - Gebruik der foto's:

Overwegende dat de vraag gesteund is in dit verband op art. 20 der wet op de auteursrechten van 22 maart 1886, dat het reproduceren of ten toon stellen van een portret verbiedt zonder toestemming van de afgebeelde persoon of zijn rechthebbenden;

Overwegende dat de heer Woeste op 27 november 1886 in de Kamer desbetreffende verklaarde «hebben we er allen geen belang bij dat gekende figuren door schilders en beeldhouwers zouden kunnen gereproduceerd worden zodat elke partikulier hun beeltenis zou kunnen bezitten? Ik zie werkelijk niet in welke schade hun also zou kunnen toegebracht worden» (Benoidt en Descamps, Commentaire Législatif de la Loi du 22 mars 1886, Disc. Chambre, III, nr. 151);

Overwegende nochtans dat de toenmalige Minister van Justitie deze zienswijze niet deelde en de noodzaak van de toestemming weerhield;

Overwegende dat aldus de oplossing dient gezocht in de stilzwijgende toestemming van de voorgestelde persoon, toestemming die kan afgeleid worden uit allerlei feitelijke omstandigheden, zoals b.v. het ontvangen van vergoedingen of kosteloze exemplaren of het ontvangen van andere voordelen; dat in dit verband de heer Callier in de Kamer verklaarde dat, wanneer een gekend personage zich liet fotograferen, men uit zijn stilzwijgen kon afleiden dat hij tezelfdertijd toelating verleende om zijn beeltenis te vermenigvuldigen en uit te stallen (Benoidt en Descamps, id., Disc. Chambre, III, nr. 241; Georges Becquet, Le Droit d'Auteur des Photographes, nr. 109, blz. 85);

Overwegende dat uit de deels glunderende, deels ontspannen starende gelaatsstreken van aanleggers sub 1 ten volle blijkt dat zij niet alleen bereidwillig toestemden in de opname doch zelfs medewerkten opdat deze foto's getuigenis zouden afleggen van hun faam;

Overwegende meer nog, dat verweerders een factuur voorbrengen volgens dewelke zij de fotokaarten aankochten van de firma S. Best dd. 11/4/1964 die zelf de reproductierechten aankocht van United Press Photos (factuur nr. 6065 dd. 19 mei 1964);

Overwegende dat aanleggers tevergeefs ontkennen enige toelating tot reproductie te hebben verleend aan United Press; dat inderdaad deze firma niet in zake

betrokken is zodat wij niet gevat zijn over de betwisting die trouwens verder strekt dan een voorlopige beslissing ten gronde;

Overwegende uiteindelijk dat aanlegster sub 2 tevergeefs doet gelden dat zij van aanleggers sub 1 het exclusief recht tot reproductie bekam en ingevolge dit de firma Hoffman Ltd uit Londen als enig officieel fotograaf aanstelde; dat zulks eventueel een betwisting zou kunnen uitmaken tussen aanleggers onderling nopens het overtreden van zekere clausules hunner overeenkomst waarover wij evenmin kunnen oordelen;

Overwegende dat aldus op heden er geen reden bestaat het gebruik van de aangekochte foto's te schorsen;

B. - Gebruik van de benaming «Beateltjes»;

Overwegende dat aanleggers in besluiten hun eis steunen op twee zeer afzonderlijke begrippen:

1) de bescherming van het pseudoniem van aanleggers op artistiek gebied;

2) bescherming van het pseudoniem als handelsnaam;

1. Bescherming van het pseudoniem «The Beatles» op artistiek gebied:

Overwegende dat het pseudoniem een soort ontdubbeling van de persoonlijkheid teweeg brengt en essentieel tot doel heeft deze nieuwe persoonlijkheid te beschermen (R.P.D.B. Vb° Nom et Prénom, nr. 288);

Overwegende dat wanneer de voorwaarden vervuld zijn het pseudoniem voor de bezitters een eigendomsrecht sui generis vormt;

Overwegende dat niet kan betwist worden dat aanleggers sub 1 voldoen aan de essentiële voorwaarde om van deze bescherming te genieten, t.w. het beschikken over een zekere faam, vooral bij jeugdige toehoorders;

Overwegende dat logischerwijze de bescherming niet verder kan strekken dan het doel waarvoor het pseudoniem werd gekozen, namelijk alle verwarring met nabootsers te voorkomen, zodat de klassieke rechtsleer de identiteit van de specialiteit van beide partijen vergde om te lukken in de vordering ter ontzegging van het pseudoniem en het onregelmatig gebruik ervan te doen verbieden;

Overwegende dat in casu verwarring tussen de dynamische aanleggers sub 1 en het onschuldige snoepgoed van verweerders totaal uitgesloten is;

Overwegende dat aanleggers gewag maken van een recente evolutie van de rechtspraak volgens dewelke een kunstenaar zich zou kunnen verzetten tegen het commercieel gebruik van zijn pseudoniem;

Overwegende dat deze rechtspraak schijnt aan te sluiten bij de algemene principes;

Dat inderdaad een kunstenaar of een gekende persoonlijkheid zich terecht kan verzetten tegen het beledigend of verwarring stichtend gebruik van zijn pseudoniem;

Overwegende dat in casu vooreerst dient opgemerkt dat aanleggers niet in het minst ontkennen dat zij aan een firma van kauwgom mits vergoeding, het recht toestonden publiciteit voor hun produkten te voeren bij middel van foto's van aanleggers sub 1;

Overwegende dat aanleggers sub 1 zich hoofdzakelijk richten tot een jeugdig publiek dat niet alleen hun dynamische muziek, hun Liverpool Sound, maar evenzeer hun lange lokken en hun vlug sukses bewondert, zij het gezegd niet steeds zonder lichamelijk gevaar;

Overwegende derhalve dat de naam «Beateltjes» verre van beledigend te zijn kosteloos bijdraagt tot die

soort faam die aanleggers sub 1 tot heden hebben nagestreefd;

Overwegende dat bij ontstentenis van nadere gegevens betreffende een nog recentere rechtsspraak de vrijwaring van alle rechten van partijen Ons niet toelaat de vraag tot schorsing als voorlopig gegrond te aanzien;

2. Bescherming van het pseudoniem op handelsgebied

Overwegende dat aanleggers vertonen dat zij hun pseudoniem in Engeland onder de handelsnaam «The Beatles» hebben laten registreren en dat hun handel begonnen is op 21 december 1960;

Dat zulks in België niet het geval is;

Overwegende dat voor zover aanleggers sub 1 zichzelf als handelaars betitelen en de vordering zou gesteund zijn op de oneerlijke mededinging Wij onbevoegd zijn om van de vordering te kennen vermits verweerders ongetwijfeld de hoedanigheid van handelaars hebben; dat alleszins hun vordering niet ontvankelijk zou zijn bij gebreke aan inschrijving in het handelsregister (art. 36 wet van 3 juli 1956 op het handelsregister);

Overwegende ten overvloede wanneer niet kan betwist worden dat elk handelaar een exclusief eigendomsrecht heeft op zijn handelsnaam, het vanzelfsprekend is dat verweerders gaan concurrenten zijn, alleszins van aanleggers sub 1;

C. Hoogdringendheid:

Overwegende dat uit hetgeen voorgaat in billijkheid is gebleken dat het voorlopig voortzetten van de aanwending van de gewraakte naam en foto's geen onherstelbare schade zal toebrengen aan de faam van aanleggers sub 1 hetgeen wel het geval zou kunnen zijn voor verweerders; dat het dus de rechtbank ten gronde zal behoren, alle zaken in staat blijvende, de aanspraken van aanleggers ten gronde te beoordelen en te waarderen;

Om deze redenen:

Wij, C. Van Camp, Ondervoorzitter, dd. Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg zitting houdende te Antwerpen, zetelende in Kortgeding, bijgestaan door E. De Ridder, griffier, uitspraak doende op tegenspraak;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Verklaren Ons onbevoegd om ten gronde te oordelen over het recht de foto's en de naam te gebruiken;

Verklaren de vraag tot schorsing van de aanwending en verspreiding der foto's van aanleggers sub 1 en het gebruik van de naam «Beateltjes» ontvankelijk doch ongegrond;

Wijzen aanleggers ervan af en stellen de kosten te hunnen laste;

Verlenen aanleggers akte van hun voorbehoud voor de bevoegde rechter schadeloosstelling te eisen voor de hun reeds berokkende schade;

Verlenen verweerders akte dat zij het geding schatten op meer dan 25.000 frank in elk zijner bestanddelen en ten opzichte van elk der in zake zijnde partijen alleen om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

23 oktober 1964

Voorzitter : M. L. Driessen.

Rechters : M.M. J. Topeet en X. Claessens.

Advokaten : Mrs. Bijvoet, Rombouts en J. Peeters.

1. **Architekt — Aansprakelijkheid — Beperkingen.**
 2. **Aannemer — Artikelen 1792 en 2270 B.W. — Onvoldoende verankerd dak, weggerukt door een storm. — Materialen geleverd door de eigenaar. — Geen overmacht. — Aansprakelijkheid van de aannemer.**

1. *De architect, die geen toezicht uitoefende op de werken, kan, wanneer door een storm een dak wegens onvoldoende verankering weggerukt wordt, slechts aansprakelijk gesteld worden voor de hierdoor ontstane schade in zo ver zijn plannen ernstige conceptiefouten inhielden.*

2. *De artikelen 1792 en 2270 B.W. zijn van toepassing telkens als het gebrek de stevigheid van het gebouw of van een van de voorname onderdelen ervan in gevaar brengt. Het dak moet als een voornaam onderdeel van het een huis beschouwd worden.*

Als een deel van het dak door een storm ten gevolge van onvoldoende verankering wordt weggerukt, is de aannemer aansprakelijk. Het feit dat de eigenaar de materialen geleverd heeft, doet niets ter zake, daar de oorzaak van de schade niet lag in de hoedanigheid van de materialen.

Er is ook geen overmacht, aangezien de aannemer niet bewijst dat het een storm betrof waartegen geen enkel dak, zelfs met de meeste zorgen gebouwd, bestand was.

Le Secours t./ Awouters en Ketsman.

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerders te horen veroordelen in betaling van 43.223 fr. zijnde het bedrag uitgekeerd door aanlegster aan haar verzekerde Vandeuren Leon ingevolge opgelopen stormschade ;

Overwegende dat aanlegster op grond van art. 22 der wet van 11 januari 1974 gesubrogeerd is in de rechten van haar verzekerde en als dusdanig haar verhaal mag nemen tegen de verantwoordelijke derden om schade terug te vorderen ;

Overwegende dat verzekerde van aanlegster door overeenkomst van 10 september 1961 de bouw van zijn huis toevertrouwde aan eerste verweerder ;

Overwegende dat op 16 december 1962 tengevolge van een storm een groot deel van het dak, alsmede de schoorstenen afgerukt werden ;

Dat er tevens grote schade aangericht werd door de regen volgend op de rukwinden ;

Overwegende dat eerste verweerder het bestaan van de schade niet betwist doch het quantum van het gevorderd bedrag aanvecht ;

Overwegende dat hij toegeeft dat de uitvoering der werken buiten de tussenkomst van de architect, tweede verweerder, gebeurde en de ontworpen plannen groten-deels gewijzigd werden ;

Overwegende dat de eerste verweerder evenmin opwerpt als zou de schade het gevolg zijn van een gebrekkige uitvoering veroorzaakt door fouten eigen aan het plan ;

Overwegende dat eerste verweerder zich tevens beroept op overmacht ;

Overwegende dat tweede verweerder geen toezicht uitoefende op de werken ;

Dat hij slechts aansprakelijk kan zijn voor de schade in zo ver zijn plannen ernstige conceptiefouten inhielden ;

Overwegende dat niemand hiervan gewag maakt ;

Dat tweede verweerder dan ook buiten zake dient gesteld ;

Overwegende dat het dak alleszins als een hoofdbestanddeel van een huis en als een groot werk dient beschouwd ;

Overwegende dat het wegrukken van een deel van een dak tengevolge onvoldoende verankering valt onder de tienjarige verantwoordelijkheid, die de aannemer aansprakelijk stelt voor het gedeeltelijk teniet gaan van het gebouw gevolg van een gebrek in de uitvoering ;

Overwegende dat artikelen 1792 en 2270 B.W. van toepassing zijn iedere maal dat het gebrek de stevigheid van het gebouw of een zijner voorname onderdelen in gevaar brengt ;

Overwegende dat de bewering als zou de bouwheer eveneens verantwoordelijk zijn omdat hij de materialen leverde, niet van aard is om de aannemer van zijn verantwoordelijkheid te ontslaan ;

Overwegende dat de schade haar oorzaak niet vindt in de hoedanigheid der gebruikte materialen doch wel in de verankering van deze, in het bestaande metselwerk ;

Overwegende tenslotte dat de « storm » in hoofde van eerste verweerder geen overmacht daarstelt gezien hij zelfs niet aanbiedt te bewijzen dat het in casu een orkaan betrof, waartegen geen enkel dak, zelfs met de meeste zorgen gebouwd, bestand was ;

Overwegende dat evenmin uit de besluiten van partijen kan worden opgemaakt dat andere daken in de streek vernield werden ;

Overwegende dat de verantwoordelijkheid van eerste verweerder dan ook op grond van artt. 1792 en 2270 B.W. vaststaat ;

Overwegende dat de schaderaming uitgevoerd tussen aanlegster en haar verzekerde niet tegenstelbaar is aan eerste verweerder ;

Dat voor wat aangaat de te betalen sommen het gepast voorkomt een deskundige aan te stellen met de opdracht zoals bepaald in het dispositief ;

Gezien artt. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 ;

Om deze redenen,

De Rechtbank statuerende op tegenspraak, alle andere besluiten van de hand wijzend ;

Verklaart de vordering ingesteld tegen tweede verweerder ontvankelijk doch ongegrond ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten van deze eis ;

Verklaart de vordering ingesteld tegen eerste verweerder ontvankelijk en gegrond en alvorens uitspraak te doen over het bedrag tot hetwelk eerste verweerder dient veroordeeld te worden, stelt aan als deskundige de Heer architect Poncelet wonende te Tongeren, Bizerbaan, tenzij partijen binnen de veertien dagen vanaf de datum van de uitspraak van dit vonnis overeenkomen nopens de aanstelling van een of meer andere deskundigen, met als opdracht na partijen en hun raadslieden per aangetekend schrijven verwittigd te hebben, nopens dag, plaats en uur waar hij zijn verichtingen zal aanvatten, na kennis te hebben genomen van alle stukken welke partijen hem zullen laten geworden, de schade aangericht op 16 december 1962 aan het huis van Leon Vandeuren, weg naar Zwartberg 46 te Opglabbeek te bepalen, de opmerkingen van partijen en hun raadslieden te ontmoeten in het verslag,

van dit alles een geschreven, beëdigd en gemotiveerd verslag op te maken en neer te leggen ter griffie van deze Rechtbank binnen de twee maand van de datum op dewelke hij zijn verrichtingen zal aanvangen; Behoudt de kosten voor;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

28 oktober 1964.

Voorzitter : M. De Vos.

Rechters : M.M. Vervloet en Sterckx.

Referendaris : P. P. Geysen.

Advokaten : Mrs. A. J. De Wilde en Libiez.

Taalgebruik in gerechtszaken. — Geldt art. 4 van de wet van 15 juni 1935 ook voor vennootschappen? — Geen wijziging van de taal der procedure moet toegestaan worden indien één beheerder of zaakvoerder van een vennootschap die taal kent.

Uit de omstandigheid, dat in art. 4 van de wet van 15 juni 1935 alleen sprake is van fysieke personen mag niet afgeleid worden, dat de vennootschappen, die door hun uit fysische personen bestaande organen optreden, van het voordeel der bepalingen van deze wet zouden uitgesloten zijn. Toch kan hierbij de bedenking worden gemaakt, dat bij het formuleren van dit wetsartikel de wetgever wellicht bewust alleen aan fysische personen heeft gedacht, ervan uitgaande dat doorgaans vennootschappen de bijstand inroepen van advocaten, die voldoende taalvaardigheid kunnen hebben in de taal der procedure.

Het orgaan van een vennootschap is één en ondeelbaar; het is zonder belang te weten hoeveel personen van dit orgaan de taal der procedure machtig zijn. Een verzoek tot wijziging van de taal der procedure moet geweigerd worden, wanneer één beheerder of zaakvoerder die taal kent (zie nader het vonnis).

De Cock t/ P.V.B.A. Trabeco-Terreinen.

Overwegende, dat verweerster, bij monde van haar raadsman, vóór alle verweer en alle exceptie vraagt dat de rechtspleging in het Frans wordt voortgezet;

Overwegende, dat deze aanvraag ingediend is bij geschrift van de hand van de twee zaakvoerders van verweerster en door hen zelf werd ondertekend;

Overwegende, dat eiser de niet ontvankelijkheid opwerpt van het verzoek om reden dat artikel 4 van de wet op het taalgebruik in gerechtszaken alleen aan fysische personen de mogelijkheid zou verlenen om taalverandering aan te vragen; dat gezien het een wetstekst van openbare orde betreft, hij in beperkte zin dient geïnterpreteerd te worden en rechtspersonen dienvolgens buiten het toepassingsgebied der wet zouden vallen;

Overwegende nochtans, dat zo de wetgever blijkbaar vergeten heeft een regeling te treffen betreffende het taalgebruik in gerechtszaken waar vennootschappen in een geding betrokken zijn, de Rechtbank evenwel meent, hiermede het standpunt bijtredend van de meerderheid der rechtsleer en rechtspraak, dat uit dit stilzwijgen niet kan afgeleid worden dat deze vennootschappen die door hun organen optreden, bestaande uit fysische personen, van het voordeel der bepalingen van de wet van 1935 zouden uitgesloten zijn (Lindemans, Taalgebruik in Gerechtszaken, A.P.R., nr. 116, en geciteerde rechtspraak; Rb. Brussel, 22/11/1962,

Rw. 1962-63, nr. 17, col. 966; Rb. Brussel, 28/6/1962, Rw. 1962-63, nr. 1, col. 72; contra Rb. Brussel, 3/5/1962, Rw. 1961-62, nr. 38, col. 1968); dat de aanvraag tot taalwijziging dienvolgens ontvankelijk is;

Overwegende, dat ten gronde dient nagegaan of het orgaan van de rechtspersoon gerechtigd is aanspraak te maken op het voordeel van artikel 4;

dat dienaangaande het niet afdoende is te verklaren, dat men geen voldoende kennis heeft van het Nederlands, doch dat deze verklaring dient getoetst te worden aan de werkelijkheid zoals ze naar voren treedt uit al de omstandigheden der zaak; dat ten deze dient aangestipt dat het om een voordeel gaat door de wetgever aan de verwerende partij toegestaan in casu ten nadele van de eisende partij, en dienvolgens loutere beweegredenen van persoonlijke taalvoorkeur zonder enig belang zijn; dat waar uit het dossier ten gronde blijkt dat de meeste briefwisseling tussen partijen gesteld werd in de Nederlandse taal, het orgaan van verweerster van zekere lichtzinnigheid blijkt te getuigen, wanneer het verklaart dat het deze taal niet voldoende machtig is, daar waar het haar toch niet mag ontgaan dat de vennootschap gebonden is door de schikkingen welke bij deze briefwisseling getroffen werden; dat het orgaan van een vennootschap een en ondeelbaar is en het derhalve zonder belang is te weten hoeveel personen van dit orgaan wel of niet de taal der procedure voldoende machtig zijn; dat dienvolgens blijkt uit de elementen der zaak dat het orgaan van verweerster een toereikende kennis bezit van het Nederlands;

Overwegende dat de raadsman van verweerster nog voorhoudt dat het voeren van Nederlandstalige briefwisseling loutere handelsgeplogenheid is tegenover zakenrelaties in het Nederlandstalig landsgedeelte, en dat men hieruit geen argument mag putten om de taalkennis van een rechtspersoon te bepalen, gezien deze, eenmaal in procedure gewikkeld, zich een Nederlandstalige rechtspleging zou zien opgedrongen waarvan zijn persoon zou afkerig zijn; dat zulks ten gevolge zou hebben dat Franstalige organen geen enkele briefwisseling nog zouden ondertekenen gesteld in het Nederlands;

Overwegende dat deze argumentering vreemd is aan de toepassingsfeer der wet en louter van emotieve en buitenjuridische aard; dat in dit verband de bedenking wel kan geuit worden dat het wellicht niet om een loutere vergetelheid gaat bij de wetgever wanneer hij het taalgebruik enkel regelde voor fysische personen gezien vennootschappen doorgaans hun rechtspleging voeren bij tussenkomst van advocaten en in de schoot der balies zowel degelijke nederlandstalige als fransstalige advocaten kunnen gevonden worden, derwijze dat voormelde opwerpingen van verweerster ondervangen worden door de keuze van een advocaat, welke blijken gegeven heeft van afdoende taalvaardigheid in de gestelde proceduretaal;

Om deze redenen :

Verklaart dat de rechtspleging zal voortgezet worden in de Nederlandse taal;

Beveelt de partijen ten gronde te besluiten en verzendt de zaak voor de behandeling ten gronde naar haar zitting van 25 november 1964;

Kosten voorbehouden;

Verklaart huidig vonnis uitvoerbaar niettegenstaande elke voorziene borg.

NOOT : Bovenstaand vonnis distancieert zich terecht van de stelling, dat de beheerders en zaakvoerders zouden moeten worden opgeteld om de taal der meerderheid te bepalen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 2 september 1964.

Voorzitter : M. R. Goris.

Referendaris : M. G. Beckers.

Advocaat : Mr. J. Devroe.

Oneerlijke mededinging. — Bescherming van klantenronden. — Voorwaarden.

De uitoefening van het beroep van soepfabrikant, melkventer, brooduitdrager is gebaseerd op het bestaan van klantenronden, die een essentieel deel uitmaken van het handelsfonds. Het overnemen van personeel van een concurrerend bedrijf met de bedoeling ook de klantenronden af te nemen is niet geoorloofd wanneer hierdoor verwarring geschapen wordt tussen de twee bedrijven, wanneer de diensten van de concurrent erdoor gedesorganiseerd worden en wanneer hierdoor handelsgeheimen toegeëigend worden.

Van Camp t/ Pelsmaeckers.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van 3 maart 1964.

Aangezien de eis ertoe strekt verbod te horen opleggen aan verweerder binnen de termijn van zes maanden na het tussen te komen bevel ofwel zelf ofwel door zijn aangestelde Van Puyenbroeck en Waem en anderen soep te verkopen op deze klantentoe van aanlegger die de laatste drie maanden voor 15 februari werden bewerkt voor rekening van aanlegger door de genaamde Van Puyenbroeck en Waem.

Aangezien de eis ontvankelijk en gegrond is.

Aangezien inderdaad de beroepsuitoefening van een soepfabrikant of handelaar een speciale vorm aanneemt en deze werkwijze gesteund is op het bestaan van klantenronden met andere woorden een lijst van vaste cliënten opgeschreven volgens een bepaalde reisroute, deze rondes worden bediend door bepaalde vaste aangestelden die zowel de rondes als het cliënteel goed kennen en dagelijks bedienen.

Aangezien deze klantenronden een essentieel deel uitmaken van het handelsfonds van een soephandelaar, zoals het trouwens hetzelfde is voor een melkventer, brooddragers, enz... Deze klantenronden maken inderdaad een min of meer vast cliënteel uit en dit is dan ook de reden waarom soephandelaars, melkventers, brooddragers enz. niet aangezien worden als leurders.

Aangezien de rechtspraak nochtans vaststelt en beslist dat de werknemers vrij zijn te gaan werken waar zij het goed vinden en eveneens de rechtspraak bepaalt dat het cliënteel een res nuluius is waarop niemand een privaatief recht kan uitoefenen.

Aangezien het nochtans anderzijds niet kan geloochend worden dat er een mogelijkheid bestaat tot het overnemen of het afnemen van personeel en dat deze gedragingen onder toepassing kunnen vallen van de wet op de oneerlijke mededinging wanneer zij gepaard gaan met bijzondere en bezwarende omstandigheden.

Aangezien deze bijzondere omstandigheden kunnen samengevat worden als volgt :

A. Wanneer deze daden een verwarring scheppen tussen de twee bedrijven,

B. Wanneer de diensten van de concurrent er door gedesorganiseerd worden,

C. Wanneer de handelsgeheimen er door toegeëigend worden.

Aangezien ter zake deze bestanddelen aanwezig zijn en het nl. voortspruit uit de vaststellingen van de deur-

waarder Briers dd. 17 februari 1964 dat Van Puyenbroeck die vroeger werkzaam was bij aanlegger en thans in dienst is van verweerder, de cliënten van aanlegger is gaan bezoeken en alhoewel hij van werkgever was veranderd aan deze cliënten liet geloven dat hij nog voor aanlegger werkte ; dat zulks nl. bevestigd wordt door dame Maria Coopmans, door dame Frans Swolfs, door dame Mortelmans Bertha, door dame Jeanne Daniels, door de genaamde Marcel Broos ;

Dat het eveneens blijkt dat de genaamde Van Puyenbroeck voorheen soepuitvoerder van aanlegger en sinds 11 februari soepuitvoerder van verweerder erkent bij sommige van de cliënten van aanlegger inderdaad te hebben geleverd en zulke bekentenis aflegde nadat de gerechtsdeurwaarder Briers hem een tijd lang had gevolgd op zijn soepronde, en vastgesteld had dat hij de vroegere cliënten van aanlegger probeerde te bedienen.

Dat uiteindelijk Van Puyenbroeck en Waem zonder meer overgingen naar verweerder en voor dat aanlegger bij zijn eigen cliënten kon komen, zij de substitutie van de soepbedeling hadden verwezenlijkt ten gunste van verweerder.

Aangezien in algemene regel het afnemen van een cliënt een daad van gewone handel is ; dat afnemen van meerdere cliënten door ze door publiciteit aan te trekken, eveneens een handelsdaad is waartegen iedere handelaar moet bestand zijn.

Aangezien dit echter niet langer meer zo is wanneer een ganse ronde wordt afgenomen, gedesorganiseerd wordt en de bedoeling voorligt door beroep te doen op het handelsgeheim van de concurrent, deze geheimen tot de zijne te maken door verzwijging of verwarring.

Aangezien het ter zake niet betwist wordt dat Van Puyenbroeck voorheen in dienst van aanlegger, juist door verweerder op zijn vroegere ronde werd tewerkgesteld en aldus in de mogelijkheid gesteld werd verwarring te stichten tussen de soepbedeling van aanlegger en die van verweerder, te meer dat het uitgemaakt is door de vaststellingen van gerechtsdeurwaarder Briers dat de soepuitvoerder Van Puyenbroeck verzwegen heeft dat hij van soepboer en eigenaar veranderd was.

Aangezien de voorgaande overweging een logisch gevolg moet zijn uit de beschermingsmogelijkheid van het begrip handelsfonds of zelfs uit de loutere erkenning van dit begrip ; dat inderdaad wanneer de rondes van de soep of melkuitvoerders of brooddragers niet meer beschermd worden en het afnemen van zulke rondes gedeeltelijk of geheel maar in groep, of de poging ertoe, niet meer beschermd wordt, deze bedrijven dan ook het gevaar lopen niet verder meer te kunnen uitgebaat worden ;

Aangezien het principe dat tot grondslag dient van de eerlijke mededinging is « eigen arbeid in de eigen aanbidding » en een der bijzondere bestanddelen van de documentatie van een handelaar die zijn waren bedeeft door eigen vervoermiddelen, de lijst is der klanten en de toerenlijst van de bedeling dezer klanten : dat degene die zich zonder toelating van dergelijke, niet in vrij verkeer gebrachte stukken bedient om het uitwerken van zijn concurrerende aanbiedingen te vergemakkelijken zonder twijfel een onrechtmatige mededinging begaat ; (Zie Gotzen T II nr. 952, Tijdschrift voor Sociaal recht, 1963, nr. 1, Licéité du débauchage et de l'emploi par un tiers).

Aangezien verweerder ingelicht werd door de aanlegger van de feitelijke omstandigheden die zich voordeden en verweerder het bewijs niet levert dat deze

daden opgehouden zijn; dat bijgevolg het verbod dat aangevraagd wordt noodzakelijk is en aanlegger er nog een belang bij heeft;

Om deze redenen,

Melding makend dat de beschikkingen van artikel 2 van de Wet van 15 juni 1935 in acht genomen werden;

Wij, René Goris, Voorzitter, Alleenzetelend Rechter in de Rechtbank van Koophandel, te Antwerpen, zetelend zoals in Kortgeding bij toepassing van het K.B. nr. 55 van 23 december 1934, bijgestaan door Georges Beckers, Referendaris dezer Rechtbank, alle verdere besluiten verwerpend, verklaren de eis ontvankelijk en gegrond; leggen verbod op aan verweerder binnen de termijn van zes maanden vanaf de betekening van huidige bevelschrift, ofwel zelf ofwel door zijn aangestelden Van Puyenbroeck en Waem, of anderen, soep te verkopen op de klantentoeren van aanlegger, dewelke de laatste drie maanden voor 15 februari werden bewerkt voor rekening van aanlegger door de genaamden Van Puyenbroeck en Waem;

Verlenen akte aan aanlegger van zijn voorbehoud tot het vorderen van schadevergoeding voor reeds geleden of nog te berokkenen schade. Verwijzen verweerder in de kosten van het geding begroot op 475 fr. Verklaaren huidige bevel uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder borgstelling.

NOOT: Zie in dezelfde zin: Rechtbank van Koophandel Brussel, 16 november 1961 (R.G.A.R., 1963, p. 7060) en Rechtbank van Koophandel Brussel, 17 januari 1963, J.T. 1963, p. 284, zie ook het in het vonnis vermelde artikel van Gotzen in het Tijdschrift voor Sociaal Recht.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 20 februari 1964.

Rechter: M. Angenot.
Advokaat: Mr. Suykerbuyk.

Rechtspleging in burgerlijke zaken en zaken van koop-handel. — Vertegenwoordiging van een procespartij door een volmachtdrager, die onrechtmatig de rol van een lid der balie tracht te vervullen.

Een volmachtdrager, die van beroep accountant en fiscaal en sociaal raadgever is, en aldus onrechtmatig de rol van een lid der balie wil vervullen, komt niet in aanmerking om een procespartij regelmatig te vertegenwoordigen.

R.P.Z. t./ Rubinstein.

Overwegende dat gedaagde verstek maakt;

Overwegende dat er geen bewijs voorhanden is dat gedaagde zijn bedrijvigheid als zelfstandige in België stopgezet heeft noch dat hij dat feit aan aanlegger bekend gemaakt heeft;

Dat de eis volgens de door aanlegger verstrekte gegevens gegrond is;

Overwegende dat gedaagde zich niet regelmatig ter zitting heeft laten vertegenwoordigen, daar hij bij de inleiding der zaak enkel een volmachtdrager afvaardigde die Wij niet aanvaard hebben daar hij noch advocaat was, noch familielid van de partij, en daar hij integendeel als accountant en fiscaal en sociaal raad-

gever van beroep onrechtmatig de rol van de balie zou vervullen door de zaken van zijn cliënten voor de Rechtbanken te behandelen;

Dat spijs het uitstel van de zaak voor toekenning van profijt achtereenvolgens op drie volgende zittingen gedaagde verstek bleef maken; dat de door zijn hogergemelde raadgever op 8 februari, na de sluiting der debatten, ingezonden stukken en uitlegnota zelfs als inlichting moeten geweerd worden, daar zij buiten alle tegensprekelijk debat vallen.

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, rechtdoende bij verstek, veroordelen gedaagde om aan aanlegger te betalen de som van zeventienduizend achthonderd tweeëndertig frank met de gerechtelijke intresten en met de kosten van het geding, deze laatste tot heden begroot op tweehonderd vijfenveertig frank.

VREDEGERECHT TE KONTICH

15 december 1964.

Plv. Vrederechter: M. Jan Lenaerts.

Rechtspleging in burgerlijke zaken en zaken van koop-handel. — Vertegenwoordiging van een procespartij door een volmachtdrager. — Bediende ener maatschappij. — Niet toegelaten.

In principe mogen de partijen enkel voor het vrede-gerecht verschijnen ofwel in persoon, ofwel vertegenwoordigd door een advocaat. Het is slechts uitzonderlijk dat een partij zich kan doen vertegenwoordigen door een persoon, die in elke zaak afzonderlijk daartoe door de rechter moet worden aanvaard. Dit aanvaarden kan slechts in bijzondere omstandigheden gebeuren, b.v. wanneer een door ziekte of ouderdom verhinderd familielid moet vertegenwoordigd worden.

De vrederechter aanvaardt niet dat een naamloze vennootschap zich zou doen vertegenwoordigen door een harer bedienden.

N.V. «Materieel en toestellen voor het gas, de electriciteit en de coke» (Magec) t./ De Meyere.

Overwegende dat aanlegster zich ter zitting van 24 november 1964 liet vertegenwoordigen door een harer bedienden, die drager was van een onderhandse volmacht, hem verleend door de heer Devigne, directeur-generaal der eisende vennootschap;

Dat deze vertegenwoordiging niet kan aanvaard worden;

Dat immers art. 9 al. 2 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering bepaalt dat in principe enkel de advocaten de partijen kunnen vertegenwoordigen ofwel de personen, die in elke zaak afzonderlijk daartoe door de Rechter speciaal worden aanvaard;

Dat het speciaal en in elke zaak afzonderlijk aanvaarden van een vertegenwoordiger ener partij slechts in uitzonderlijke omstandigheden als verrechtvaardigd voorkomt, b.v. wanneer een door ziekte of ouderdom verhinderd familielid moet vertegenwoordigd worden;

Overwegende dat aanlegster zich kan laten vertegenwoordigen door een advocaat en dat het ook aan haar directeur-generaal of aan de door de statuten gemachtigde beheerders mogelijk is zelf ter zitting te komen;

Dat er dus geen enkele reden voorhanden is om aan-

legster toe te laten zich door een bediende te laten vertegenwoordigen, temeer wijl uit de verklaring van de ter zitting verschenen persoon, «als zou men nergens daarvoor moeilijkheden maken» blijkt dat aanlegster het als een gevestigd gebruik aanziet een bediende af te vaardigen ter behandeling van vóór de kantonale rechtsmachten ingestelde gedingen;

Dat dergelijke zienswijze formeel indruist tegen de hierboven vermelde wettekst;

Overwegende dat ter zitting van 24 november 1964, door verweerder die zelf aanwezig was, niet om afwijzing van de eis bij verstek werd verzocht;

Dat aan aanlegsters bediende werd medegedeeld dat de zaak verdaagd werd tot de zitting van 8 december 1964, opdat aanlegster zich regelmatig zou kunnen laten vertegenwoordigen;

Dat geen der partijen ter zitting van 8 december 1964 verschenen is;

Dat de zaak derhalve dient geschrapt.

Om deze redenen :

Wij plaatsvervangend vrederechter.

Zeggen voor recht dat aanlegster niet regelmatig vertegenwoordigd was ter zitting van 25 november 1964;

Schrappen de zaak van de rol.

Behouden de kosten voor.

NOOT: In de zelfde zin: Vrederecht Antwerpen, 1e Kanton, 16 september 1964, R.W. 1964/65, kol. 275.

vredegerecht te overijse

4 december 1964.

Rechter: E. Van Cauter.

Advocaat: Mr. Versluys.

Rechtspleging in burgerlijke zaken en zaken van koop-handel. — Vertegenwoordiging van een procespartij door een volmachtdrager. — Fiscaal raadgever. — Bij toepassing van art. 9 R.V. niet toegelaten.

Personen die als volmachtdrager optreden, kunnen slechts in uitzonderlijke omstandigheden worden toegelaten. Een fiscaal raadgever, hoewel hij doctor in de rechten is en hoe eerlijk en goed bedoeld zijn handelingen ook mogen zijn, moet als een zaakwaarnemer worden aangezien en komt niet in aanmerking om een procespartij te vertegenwoordigen.

P.V.B.A. Garage Commercial t./ Lekien.

Overwegende dat de vordering, ingesteld door exploit van gerechtsdeurwaarder René Michiels, uit Ukkel, d.d. 20 november 1964, ertoe strekt verweerders solidair te horen veroordelen tot betaling van een bedrag, groot 7.690 frank, voor herstellingen die aanlegster beweert te hebben uitgevoerd aan hun wagen volgens een bestek en een brief van 10 oktober 1961;

Overwegende dat verweerders ter terechtzitting van 27 november 1964, voor dewelke zij gedagvaard waren, niet persoonlijk zijn verschenen, maar zich hebben laten vertegenwoordigen door de heer Pierre, Eugène, Leon, Joseph Dohet, geboren te Doornik, op 10 februari 1902, doctor in de rechten, fiscaal raadgever, gehuisvest te Brussel, aan de Breydelstraat, nr. 39, drager van een volmacht;

Overwegende dat Wij, vooraleer de grond van de betwisting te onderzoeken, moeten nagaan of deze volmachtdrager ter zake kan worden toegelaten om voor verweerders te verschijnen, te besluiten, te pleiten, eventueel beroep aan te tekenen, kortom al te doen wat nodig is voor de verdediging van hun belangen;

Overwegende dat, naar luid van artikel 9 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, voor de Vrederechter mogen verschijnen, pleiten en besluiten, de ter zake betrokken partijen zelf of hun advocaten of hun volmachtdragers, op voorwaarde nochtans, voor wat deze laatsten betreft, dat zij speciaal in elke zaak door de rechtbank worden aanvaard;

Overwegende dat uit deze wetsbepaling moet worden afgeleid dat de Vrederechter op discretionnaire wijze en zelfs van ambtswege de volmachtdragers, die geen advocaat zijn, van de pleitbank kan verwijderen indien zij, naar het oordeel van de rechter, geen voldoende waarborgen van ernst, onafhankelijkheid, kennis en takt bieden;

Overwegende dat de meest recente rechtspraak desbetreffend, tevens geïnspireerd voor zoveel als nodig door een Ministerieel Rondschrijven van 22 december 1936, eensgezind oordeelt dat aan de advocaten het monopolium van het pleidooi is voorbehouden en dat de andere personen, die als volmachtdragers optreden en natuurlijk niet de waarborgen bieden die uit hoofde van hun beroepsregelen en hun beroepstucht van de leden van de balie worden geëist, slechts in uitzonderlijke gevallen kunnen worden toegelaten (cfr. Vrederecht Namen, 1e kanton, 30-6-1939, J.J.P. 1939, blz. 424; Vrederecht Sint-Jans-Molenbeek, 22-3-1938, Pas. 1938, III, 9; Vrederecht Gent, 1e kanton, 26-9-1952, J.T. 1953, blz. 244; Vrederecht Mechelen Zuid, 26-6-1953, R.W. 1952-53, kol. 1805; Vrederecht Vilvoorde, 9-2-1956, inzake Muyldermans t/ Phenix Belge (onuitgegeven));

Overwegende dat een volmachtdrager zoals de heer Dohet in onderhavige zaak, hoe eerlijk en goedbedoeld zijn handelingen ook mogen zijn en hoewel hij doctor in de rechten is, klaarblijkelijk de beroepsregelen en de gebruiken, eigen aan de balie, niet kent en dienvolgens er ook niet door gebonden is, wat voor gevolg zou kunnen hebben, indien hij als pleiter werd toegelaten, in feite de partij die hij vertegenwoordigt te bevoordelen ten overstaan van aanlegster, die door een advocaat is vertegenwoordigd;

Dat de heer Dohet daarenboven zelf ter terechtzitting heeft verklaard tevens fiscaal raadgever te zijn, hetgeen erop wijst dat hij in feite moet worden aangezien als een van die zaakwaarnemers wier aanwezigheid aan de pleitbank niet mag worden geduld;

Overwegende dat het in die omstandigheden past aan verweerders te bevelen persoonlijk te verschijnen of zich regelmatig te laten vertegenwoordigen door een advocaat;

Om deze redenen :

Na tegenspraak en in eerste aanleg beslissende en vooraleer ten gronde uit te spreken,

Weigeren de vertegenwoordiging van verweerders door hun volmachtdrager Pierre Dohet voornoemd,

Bevelen aan verweerders in persoon voor Ons te verschijnen of zich te laten vertegenwoordigen en bijstaan op regelmatige wijze,

Verzenden de zaak in voortzetting naar de terechtzitting van vrijdag, achttien december eerstkomende, te negen uur dertig.

Kosten voorbehouden,

Verklaren onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande beroep en zonder borg.

BIBLIOGRAFIE

Nederland

- Algra, N.E.*, Inleiding tot het Nederlands privaatrecht. Groningen, P. Noordhoff.
- Belinfante, A.D.*, Beginselen van Nederlands staatsrecht. Alphen aan den Rijn. N. Samsom, (Hand- en leerboek der bestuurswetenschappen. Serieuitgave onder leiding van G.A. van Poelje, A.D. Belinfante; E.J.N.M. Bogaerts e.a. Nr 7).
- Bongers, H.A.*, Algemene wettelijke aansprakelijkheidsverzekering. Amsterdam, J.H. de Buyssy. (De Buyssy's Verzekeringsreeks. Red.: R.F. Brouwer, J. Ev. M. Lippmann en R. Sodenkamp Jr.).
- Boom, W.R.*, Nederlands - Antilliaans recht. Aruba, De Wit; 's Gravenhage, G.C.T. van Dorp.
- Bouwisma, J.*, Voorkoming van dubbele belasting. Gevallen waarin een Nederlandse en een buitenlandse belasting naar het inkomen of het vermogen gelijktijdig zijn, 2e dr. Amsterdam, FED. - Fiscale studiereserie Nr 3.).
- Brüll, D.*, Objectieve en subjectieve aspecten van het fiscale winstbegrip. Proeve van een toepassing van De Langen's beginselenleer op een specifiek onderwerp. Amsterdam, FED. Met Noten.
- Burger B.*, De provinciewet. Alphen aan den Rijn. N. Samsom.
- Christiaanse, J.H.*, Student en fiscus. Amsterdam, FED.
- Eyskens, G.*, De economie als humane wetenschap. Amsterdam, Noord-Hollandsche U.M. (Mededelingen der Koninklijke Nederlandse akademie van wetenschappen, afd. letterkunde, Nieuwe reeks).
- Grondwet* en statuut voor het koninkrijk der Nederlanden. Voorzien van marginale aantekeningen en alfabetisch register en van commentaar op de Grondwetsherziening 1963 door E. van Raalte. Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Handelingen* van de Vereniging voor wijsbegeerte des rechts. Zwolle W.E.J. Tjeenk Willink. - 47 (tweede gedeelte). Verslag van de vergadering gehouden op zaterdag 14 december 1963 te 's Gravenhage over: Berust het huidige volkenrecht nog op universeel erkende grondslagen.
- Langen, J.W. de.*, Het abc van het belastingrecht. Voltooid door J. van Soest en D. Brüll, 2e dr. Alphen aan den Rijn, N. Samsom. Met Wetteksten: Tezamen in omslag.
- Melis, J.C.H.*, Familierechtelijke betrekkingen. Personenrecht, huwelijksvermogensrecht, erfrecht. Deventer, A.E. Kluwer. (Recht en praktijk. Onder red. van J.M. Polak. Nr 4).
- Muller, D.J.*, De nieuwe belastingontwerpen. Verschillen tussen nu en straks. 3e dr. Deventer. A.E. E. Kluwer.
- Pruijt, B.*, Subjectieve schattingen en beleidselementen bij winstbepaling en winstbestemming. Rede, uitgesproken op de een-en-veertigste dies natalis der Nederlandse Economische hogeschool op 8 november 1954. 2e dr. Haarlem. F. Bohn.
- Rechtsbescherming* tegen de overheid. Voordrachten gehouden op het landelijk congres 1964 van juridische studenten. Door J.R. Stellinga, J. in 't Veld, B. van den Esch e.a. Deventer, A.E. E. Kluwer.
- Schuttevder, H.*, Grondslagen van zaken- en verbintenissenrecht. Deventer. A.E. E. Kluwer.
- Sikkens, P.*, en *Zadel, A.*, Beknopt leerboek voor het gemeenterecht. 13e dr. Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Simon, Herbert, A.*, Besluitvorming, een moderne bedrijfswetenschap. (The new science of management decision). Vert. door H.E. du Puls. Utrecht, het Spectrum.
- Spaen, J.B.J.*, Gevaren, belangen, verzekeringen. Gids voor de schadeverzekering voor bedrijven. Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Stil, L.*, Belastingdruk in de sfeer der inkomstenbelasting en der vennootschapsbelasting. (Voor- en nadelen van de omzetting van bedrijfs- en privébaten in zulke die in de sfeer der vennootschapsbelasting vallen). Amsterdam, FED.
- Waltman, J.M.*, Schriftonderzoek. Aanwijzingen voor het behandelen en verzamelen van schrift ten behoeve van het gerechtelijk onderzoek. 2e dr. Dokkum, Schaafsma & Brouwer. Geill.
- Wichers Hoeth, L.*, De advocatuur. Bussum, C.E.J., van Dishoeck. Geill.
- Zadel, A.*, De hoofdzaken van het Nederlands gemeenterecht. 3e dr. IJmuiden, Vermande Zonen.

Frankrijk

- Ambialet (Janine)*, Responsabilité du fait d'autrui en droit médical. Préf. de Michel de Juglet. « Bibliothèque de droit privé » Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Angell (Ernest)*, Les Aspects constitutionnels des libertés publiques anx Etats-Unis, 1964. Dalloz.
- Belorgey (Gérard)*, Le droit de la grève et les services publics. Coll. « l'Administration nouvelle ». Berger-Levrault.
- Bretton (Philippe)*, L'Autorité judiciaire gardienne des libertés essentielles et de la propriété privée: Préf. par Philippe Ardant. « Bibliothèque de droit public ». Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Cas (Gérard)*, Les Sources du droit des transports aériens. Préf. de la Pradelle. « Bibliothèque de Droit maritime, fluvial, aérien et spatial », Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Del Vecchio (Giorgio)*, Le Droit international et de Problème de la paix. Préf. de Raoul Genet. Dalloz.
- Del Vecchio (Giorgio)*, L'Etat et le Droit (Essais de philosophie politique). Coll. « Philosophie du droit ». Dalloz.
- Guillibert de la Lauzière (Jean)*, Manuel du commissaire d'avaries, 1964, Coll. « Manuels Dalloz de droit usuel ». Dalloz.
- Hochmann (Jacques)*, La Relation clinique en milieu pénitentiaire. Masson.
- Juglart (Michel de)*, Cours de droit civil. 2 vol. avec plans et études de questions pratiques. Introduction générale à l'étude du droit civil. Les Personnes. La Famille; Les Biens. Le Droit des obligations. Edit. Montchrestien.
- Julliot de la Morandière (Léon)*, Droit civil 1965. Coll. « Précis Dalloz » T. III (2e édit.).
- Meyer - Alauzen (Colette)*, Essai sur les problèmes de responsabilité posés par la construction aéronautique civile. « Bibliothèque de droit maritime, fluvial, aérien et spatial ». Libr. gén. de Droit et de Jurispr.
- Paulhac (F.)*, L'Expertise immobilière. 3e édit. « Bibliothèque de l'institut de topométrie du Conservatoire National des Arts et Métiers ». Eyrolles.
- Solente (R.)*, Législation du travail et économie générale de 6 schémas. « Bibliothèque de l'enseignement technique ». Dunod.
- Voirin, (Pierre)*, Manuel de droit civil. T. Ier. 14e édit. Libr. gén. de Droit et de Jurispr.

Engeland

- Amery L.S.*, Thoughts on the Constitution. 2r. e. Oxf. U.P.

- Balchin, N., etc. (Ed.) Fatal Fascination: Studies in Crime, Hutchinson.*
- Brett, Sir L. & McLean L., The Criminal Law Procedure of Lagos, Eastern Nigeria and Western Nigeria, Sweet & M.*
- Bruce, J.C., Escape from Alcatraz. H. Hamind.*
- Clarke, J.J., The Gist of Planning Law. Macmillan.*
- Desal, U.V., General Mercantile Law. Allen & U.*
- Dinsdale, W.A., The Pan Book of Insurance. Piper S., Pan Bks.*
- Glueck, S. & E., Ventures in Criminology. Tavistock Pubns.*
- Gow, J.J., Mercantile and Industrial Law of Scotland. W. Green.*
- Griswold, E.N., Law and Lawyers in the United States. Hamlyn Lects. Stevens & Sons.*
- Hebard, E.L. & G.S. Meisel, Principles of Real Estate Law. Simmons-Boardman; N.Y., Technical P.*
- Heward, E., Guide to Chancery Practice. Butterworth.*
- Hill, Harold Arthur & Redman J.H., Law of Landlord and tenant. Williams W.J., Butterworth.*
- Jenkins Alice, Law for the Rich. Ribank Bks, Sedgwick Park, Horsham, Sx.*
- Karlen, D., The Citizen in Court. Holt. R. & W.*
- Keeton, G.W., Investment of Taxation of Trust Funds. Pitman.*
- May, Sir Thomas Erskine, Parliamentary Practice. 17r. E. Sir B. Cocks. Butterworth.*
- Meston, Lord, Guide to the resale Price Act. 1964, Shaw & Sons.*
- Moodie G.C., The Government of Great Britain. Univ. Pbs. Methuen.*
- Nelson, Robert, K., The Private Member of Parliament and the Formation of Public Policy: A New Zealand Case study. Canadian Stud. Hist. & Govt. Toronto U.P.: Oxf.*
- Parr, E., Grafters All, A Guide to the Art of Robbery. Reinhardt.*
- Plischke, E., Contemporary Government of Germany. Contemp. Govt. S. Allen & U.*
- Post, G., Studies in Medieval Legal Thought; Public Law and the State, Princeton U.P.: Oxf. U.P.*

Zwitzerland

- Auer, Eugen, Die Richterliche Korrektur von Standardverträgen. Bern, Stämpfli.*
- Constitution fédérale et objection de conscience. Genève, Labor et fides.*
- Hindermann, Walter E(duard). Einführung in das neue Arbeitsgesetz. Zürich, Verlag Organisator.*
- Imseng, Raoul, Die Rechtsstellung des Versicherten in der Versicherung für fremde Rechnung. Bern Stämpfli.*
- Lautner, Marcel. Der (WIR) - Verrechnungsverkehr. Zürich, Schulthess.*
- Schürmann, Leo. Bundesgesetz über Kartelle und ähnliche Organisationen vom 20. Dezember 1962. Tausausg. mit Erl. und Sachregister van L'S'. Zürich, Orell Füssli.*
- Schweizerische Zeitschrift für Beurkundungs- Und Grundbuchrecht. — Revue suisse du notariat et du registre foncier. Generalregister zu Band 26 bis 40 (1945-1959) — Répertoire général, vol. 26 à 40 (1945-1959). Bearb. durch Paul Isler und Georg Sibling. (Wädenswil, Druck Stutz).*
- Pellet, Marc-André. Le but non économique de l'association. Contribution à l'étude de l'art. 60 al. L. CC, en particulier dans son application aux organisations professionnelles et aux cartels. Lausanne, Impr. La Concorde.*
- Rüegg, Ernst. Das Frauenstimmrecht in kirchlichen*

Angelegenheiten, insbesondere dessen Einführung in Kanton und Stadt Zürich. Van E'R' im Namen der eidg. Studienkommission. Zürich, Einwohnerkontrolle.

Etudes de droit commercial et l'honneur de Paul Carry. Genève. Georg.

Schleup, Walter R(ené). Das Markenrecht als subjektives Recht. Basel, Verlag für Recht und Gesellschaft.

3e Journée juridique (organisée par la Faculté de droit de l'université de Genève), 12 octobre 1963: L'action en annulation des décisions de l'assemblée générale. Par Robert Patry. Le procès en matière de propriété intellectuelle. Par Edmond Martin-Achard. La jurisprudence de la Cour de cassation en matière de procédure pénale genevoise. Par Georges Foëx. La détermination du domicile des fonctionnaires internationaux. Par Christian Dominicé. Genève, Georg.

Saxer, Otto. Der Regress nach Artikel 100 KUVG gegenüber der Eisenbahnunternehmung mit spezieller Berücksichtigung der Arbeitgeberhaftpflicht. Bern, Stämpfli.

Schupisser, Heinrich. Die grobfahrlässige Herbeiführung des Versicherungsfalles nach Art. 14 Abs. 2 VVG. Bern, Stämpfli.

Stutz, Wendolin. Die kommunalen Zweckverbände im Kanton Aargau. Zürich, Juris-Verlag.

Thorward, Jürgen. Das Jahrhundert der Detektive. Weg und Abenteuer der Kriminalstatik. Zürich, Droemer

Zimmerman, Harry. Kommentar des schweizer. Scheckrechts. Art. 1100-1144 OR unter Berücksichtigung der internationalen Genfer Scheckrechts-Abkommen vom 19.3.1931, sowie Rechtsvergleichung mit ausgewählten Normen anderer Vertragsstaaten und anglosächsischen Gesetze. Hrg. ... von Fritz Zimmerman. Zürich, (Talstrasse 20, F. Zimmerman).

Oostenrijk

Das Atomhaftpflichtgesetz, Bundesgesetz vom 29 April 1964, BGBl. Nr 118 über die Haftung f. nukleare Schäden. Mit erl. Anm., enthaltend die amtl. Erl. Bemerkungen zur Regierungsvorlage, den Bericht des Justizausschusses, einen Kommentar des Autors sowie Hinweise auf Entscheidungen zum Haftpflichtrecht, u. einem Anh. mit einschläg. Vorschriften sowie einer Klassifizierung d. Radionuklide. Hrsk. v. Berthold Moser. - Wien: Manz.

Gebert, J(osef). Das österreichische Strafverfahrensrecht. Mit den Nebengesetzen, den Durchführungsvorschriften u. einer systemat. Uebersicht über die Rechtssprechung d. Höchstgerichte. Hrsg. v. J. Gebert, Franz Pallin, Maximilian Pfeiffer. Bd 3, T. 1. - Wien: Osterr. Staatsdruckerei.

Gschnitzer, Franz: Erbrecht. - Wien: Springer 1964 (Gschnitzer: Lehrbuch des österr. bürgerl. Rechts 3).

Gschnitzer, Franz: Lehrbuch des österreichischen bürgerlichen Rechts 3 s. Gschnitzer: Erbrecht. Gr. 4.

Kammerhofer, Othmar. Die Strassenverkehrsordnung in der Fassung der StVO - Novelle 1964. Mit erl. Anmerkungen unter bes. Berücks. d. Regierungsvorlagen u.d. Berichte des Handelsausschusses sowie einer Uebersicht d. Rechtsprechung u. einem Anh. enthaltend die einschläg. Gesetze u. Verordnungen, ferner mit einem ausführl. Stichwortverz. Hrsg. v. Othmar Kammerhofer 3, neubearb. u. erw. Aufl. - Wien: Manz.

Kodifikation des Arbeitsrechtes. 1.2. - Wien: Kammer f. Arbeiter u. Angestellte f. Wien.

Kommentar zum Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch

- 2, neubearb. Aufl. Lfg 99 — (Bd 1, Lfg 16). Wien : Osterr. Staatsdruckerei.
- Mannlicher, Egbert.* Das Verwaltungsverfahren 7, neubearb. Aufl. d. Verwaltungsverfahrensgesetz samt Agrarverfahrensgesetz u. Dienstrechtverfahrensgesetz. Mit eingehender Erl. u. Verarbeitung d. Rechtsprechung. Nach dem Stande vom 1. juni 1964. Hrsg v. Egbert Mannlicher. - Wien : österr. Staatsdruckerei.
- Pernthaler, Peter.* Der Schutz der ethnischen Gemeinschaften durch individuelle Rechte. Eine Staats- u. rechtstheoret. Untersuchung. Wien, Stuttgart : Braumüller.
- Platzgummer, Winfried.* Die Bewusstseinsform des Vorsatzes. Eine Strafrechtsdogmat. Untersuchung auf psycholog. Grundlage. - Wien : Springer.
- Die *Problematik einer organisatorisch selbständigen österreichischen Sozialgerichtsbarkeit.* - Wien : Sozialwiss. Arbeitsgemeinschaft.

Duitsland

- Adams, Bertrand,* Paramoné und verwandte Texte. Studien zum Dienstvertrag im Rechte d. Papyri. - Berlin : de Guyter 1964.
- Baade, Hans (Wolfgang).* Das Verhältnis von Parlament und Regierung im Bereich der auswärtigen Gewalt der Bundesrepublik Deutschland. Studien über d. Einfluss d. auswärtigen Beziehungen auf d. innerstaatl. Verfassungsentwicklung. - (Hamburg) Hansischer gildenverl. Heitmann (1962).
- Baumgart, Gustav-Adolf,* Der Gerichtsvollzieher. - Herne, Berlin : Verl. Neue Wirtschafts-Briefe (1964).
- Becker Peter,* Der Einfluss des französischen Verwaltungsrechts auf den Rechtsschutz in den europäischen Gemeinschaften. - (Hamburg) Hansischer Gildenverl. Heitmann (1963).
- Bücher der Verwaltung in unserer Zeit.* - Berlin : Duncker & Humblot. 1964.
- Bühler, Ottmar,* Prinzipien des internationalen Steuerrechts IStR. Ein systemat. Versuch. - Amsterdam : Internat. Steuerelementationsbüro; München u. Berlin : Beck (in Komm.) 1964.
- Buning, Hermann,* Die Verjährung der Ansprüche aus unerlaubten Handlungen. Eine systemat. Darstellung, zugleich e. Einführung in d. Wesen d. delikt. Haftung u.d. ihr zugrundeliegenden Handlungen, f. Rechtsprechung u. Lehre geschrieben. - Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1964.
- Davran, Cahit :* Der Grundsatz Kauf bricht Miete in der sozialen Umgestaltung insbesondere des türkischen Mietrechts. - Frankfurt/M./Berlin : Metzner 1964.
- Döhring, Erich,* Die Erforschung des Sachverhalts im Prozess. Beweiserhebung u. Beweiswürdigung. Ein Lehrbuch. - Berlin : Duncker & Humblot (1964).
- English, Karl,* Einführung in das juristische Denken. 3. Aufl. Stuttgart : Kohlhammer (1964).
- Engstler, Ludwig :* Die territoriale Bindung von Kulturgütern im Rahmen des Völkerrechts. - Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1964.
- Feldhaus, Karl, Teodor :* Die vermögensrechtliche Haftung der Gemeinderatsmitglieder in Nordrhein-Westfalen. - Münster/Westf. : Krüper (in Komm. 1964).
- Festschrift für den 45. (fünfundvierzigsten) Deutschen Juristentag.* Überreicht (u. hrsg) von d. Jurist. Studiengesellschaft in Karlsruhe. - Karlsruhe : C.F. Müller 1964.
- Festschrift Hermann Jahrreiss zu seinem siebzigsten Geburtstag — 19 August 1964 — gewidmet.* Im Auftr. d. Rechtswissenschaftl. Fakultät d. Universität zu Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1964.
- Geigel, Reinhart, (u.) Geigel Robert,* Der Haftpflichtprozess mit Einschluss des materiellen Haftpflichtrechts. 12, neubearb. Aufl. München u. Berlin : Beck 1964.
- Göppinger, Horst :* Beschränkungen der elterlichen Gewalt (Art. 6 Abs 2 und 3 GG; §§ 1666 - 1669; §§ 55 ff JWG). - Berlin : Schweitzer 1964.
- Gruber, Dietrich,* Die Stellung des Regierungschefs in Deutschland und Frankreich. Eine rechtsvergleichende Studie (Hamburg) : Hansischer Gildenverl. Heitmann 1964.
- Gumplowicz, Ludwig,* Rechtsstaat und Socialismus. Neudr. d. Ausg. 1881. - Osnabrück : Zeller 1964.
- Gunkel, Werner,* Die Haftung von Unternehmern und Betriebsangehörigen. 2, völlig neubearb. Aufl. - Berlin : E. Schmidt (1964).
- Gutmann, Alexander Peter :* Die Freiwilligkeit beim Rücktritt vom Versuch und bei der tätigen Reue. Hamburg : Hansischer Gildenverl. Heitmann 1963.
- Hammer, Klaus,* Archiv bankrechtlicher Entscheidungen - ABE. Losebl. Sammlung mit Anm. u. Hinweisen, Inhalts- u. Stichwortverz. (Losebl. - Ausg.) Erg. - Lfg 29 - Wiesbaden-Dotzheim, Düsseldorf : Dt. Fachschriften-Verl. (1964).
- Herber, Rolf,* Probleme der Reform des Seehandelsrechts. Vortrag. - Hamburg (36, Neuer Waal 86 : Dt. Verein f. Internationales Seerecht) 1964.
- Hirsch Ballin, Ernst D(enny).* Zum Rom-Abkommen vom 26 Oktober 1961. Zugleich e. Beitrag z. Urheberrechtsreform. - Berlin u. Frankfurt a.M. : Vahlen (1964).
- Hüffer, Paul-Eduard,* Verlagsrechte bei der Einheitsbewertung. - Münster/Westf. : Aschendorff (1964).
- Kleinsorg, Franz, Josef :* Die Haftung der Gemeinden und ihre enteignungsrechtlichen Verpflichtungen im Lichte der Rechtsprechung. Etwa 600 Erkenntnisse d. Gerichte mit Literaturhinweisen. Fortgef. von Arthur Rönder 3., neubearb. Aufl. - Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1964.
- Lüthje, Uwe :* Die Theorie des Contrat administratif im französischen Verwaltungsrecht. - (Hamburg) Hansischer Gildenverl. Heitmann (1964).
- Meitz, Waldemar.* Allgemeines Polizeirecht in Theorie und polizeilicher Praxis. H.I. - Lübeck : Verl. f. Polizeil. Fachschriffum, Schmidt-Römhild (1964).
- Mertens, Hans-Joachim,* Die Selbstbindung der Verwaltung auf Grund des Gleichheitssatzes. - (Hamburg) Hansischer Gildenverl. Heitmann 1963.
- Neumann, Dirk,* Das Probeverhältnis - Düsseldorf Verl. Handelsblatt (1964).
- Nowakowski, Friedrich :* Ist die Staatsanwaltschaft an die ständige oder gefestigte höchstrichterliche Rechtsprechung gebunden ? Gutachten f.d. 45 Dt. Juristentag. - München u. Berlin : Beck 1964.
- Otte, Gerhard.,* Das Privatrecht bei Francisco de Vitoria. Köln, Graz : Böhlau 1964.
- Panzer, Karl,* Der Katholik und die Strafrechtsreform (Köln, Gereonstr. 48 : Volkswartbund e.V. 1964).
- Partsch, Karl Josef :* Die Anwendung des Völkerrechts im innerstaatlichen Recht. Überprüfung d. Transformationslehre. Bericht. Thesen d. Kommission. Arbeiten d.I. Studienkommission d.Dt. Gesellschaft f. Völkerrecht. - Karlsruhe; C.F. Müller 1964.
- Partsch, Karl-Josef.* Empfiehlt es sich Funktion, Struktur und Verfahren der parlamentarischen Untersuchungsausschüsse grundlegend zu ändern ? Gutachten f.d. 45 Dt. Juristentag. - München u. Berlin : Beck 1964.
- Piepenbrock, Rudolf.* Der Gedanke eines Wirtschaftsrechts in der neuzeitlichen Literatur bis zum Ersten Weltkrieg. Köln, Berlin, Bonn, München : Heymann 1964.

- Rauschning, Dietrich.* Das Schicksal völkerrechtlicher Verträge bei der Änderung des Status ihrer Partner. - (Hamburg) Hansischer Gildenverl. Heitmann 1963.
- Reiss, Fritz.* Der ehrenamtliche Bürgermeister. Ein Ratgeber nach d. Gesetz über kommunale Wahlbeamte u. anderen einschlägigen Vorschriften. - München: Kommunschriften - Verl. Jehle 1964.
- Rittner, Fritz.* Die handelsrechtliche Publizität ausserhalb der Aktiengesellschaft. Gutachten f.d. 45. Dt. Juristentag. - München u. Berlin: Beck 1964.
- Schilling, Jürgen.* Völkerrecht und staatliches Recht in Frankreich (Hamburg) Hansischer Gildenverl. Heitmann 1964.
- Schmidt, Herbert.* Die Gebühren des Rechtsanwalts in sonstigen Angelegenheiten (§ II & ff. BRAGeBO). Flensburg: Gross 1964.
- Schneider, Egon.* Mahnwesen, Prozess, Vollstreckung. Die Verwirklichung von Forderungen in d. Praxis. - Köln-Marienburg; O. Schmidt 1964.
- Stäubach, Fritz.* Die Anwendung ausländischen Strafrechts durch den inländischen Richter. - Bonn: Röhrscheid 1964.
- Stoll, H(ans).* Empfiehlt sich eine Neuregelung der Verpflichtung zum Geldersatz für immateriellen Schaden? Gutachten f.d. 45 Dt. Juristentag. - München u. Berlin: Beck 1964.
- Stoll, Willi.* Strassenverkehrsrecht. Strassenverkehrsgesetz, Strassenverkehrs-Zulassungs-Ordnung, Strassenverkehrsordnung, Personenbeförderungsgesetz, Güterkraftverkehrsgesetz. Internat. Abkommen, Gebührenordnung u.a. Bestimmungen. Textausg. mit Anm., Mustern, farb. Abb. d. Verkehrszeichen u.e. Stichwortverz. 171-180 Tsd. Stand: 1 Juli 1964 - München: Kommunschriften - Verl. Jehle 1964.
- Suplie, Kurt.* Allgemeine Verwaltungskunde. 4. Aufl. 12-14 Tsd. - Herford u. Bonn: Maximilian-Verl. 1964.
- Weber, Gerhard.* Zur Ursachenforschung in der Kriminologie des Verkehrs. Eine Untersuchung über d. Verkehrsunfälle d. Mopedfahrer im Stadtgebiet Freiburg i. Br. f.d. Jahr 1958 - Bonn: Röhrscheid 1964.
- Weber, Werner.* Entspricht die gegenwärtige kommunale Struktur den Anforderungen der Raumordnung? Empfehlen sich gesetzgeberische Massnahmen der Länder und des Bundes? Welchen Inhalt sollten sie haben? Gutachten f.d. 45. Dt. Juristentag München u. Berlin: Beck 1964.
- Wenner, Joseph.* Reichskonkordat und Länderkonkordate (Bayern, Preussen, Baden, Anhalt, Nordrhein-Westfalen, Hessen) 7., verb. Aufl. - Paderborn; Schöningh 1964.
- Wolany, oJsef.* Rechte und Pflichten des Gesellschafters einer GmbH - Köln: O. Schmidt 1964.
- Wunsiedler, Fried.* Urheberrechtsreform in Spannungshans Liermann - Berlin, Frankfurt a. M.: Vahlenfeld von Recht, Kultur, Ethik. Mit e. Geleitw. von 1964.

MEDEDELINGEN

Prijs der Alumni van de Universitaire Stichting 1964

Op de jongste vergadering van de Kring der Alumni van de Universitaire Stichting werd de Prijs der Alumni 1964 voor de groep der juridische wetenschappen toegekend aan Frans De Pauw.

Frans De Pauw is buitengewoon hoogleraar in de

Nederlandse afdeling van de Fakulteit der Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit te Brussel, waar hij internationaal recht en internationale organisatie doceert.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie - jg. 1964, nr. 11:

Rechtspraak.

Tijdschrift voor sociaal recht - jg. 1964, nr. 7:

Magrez G., La durée du travail dans les secteurs publics et privés de l'économie nationale (à suivre). — Rechtspraak.

Tijdschrift voor gemeenterecht - jg. 1964, nr. 12:

Stedebouw (vervolg). — Openbare onderstand (Commissie van).

Advocatenblad - jg. 1964, nr. 10:

Sillevis Smitt J. L. W., Quelques réflexions sur le Procès de Jésus de Nazareth. — Hollander J., Het aanmerkelijk belang en de komende wet op de inkomstenbelasting (rectificatie). — Funke A. P., Erkenning van Mexicaanse echtscheidingen in de staat New York. — Houwink C. E. A., Public relations.

Nederlands Juristenblad - jg. 1965, nr. 1:

Scheffer H. E., De Haagse Conferentie over eenvormig internationaal kooprecht. — Boot C. H. B., Leiden - Amsterdam - Columbia. — Feith W. W., Tijdelijke ziekte.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - jg. 1964, nr. 4840:

Moltmaker J. K., Toepassing van de Registratiewet 1917 op tussenoverdrachten en informele kapitaalstoring (II, slot). — Kolléwijn R. D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (IX, slot).

Jg. 1965, nr. 4841:

Jansen F. M. J., Gerechtelijke executies van effecten. — Gerbrandy S., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Zakenrecht (I).

Journal des Tribunaux - jg. 1965, nr. 4472:

Vasseur M., Quelques arguments pour une société de type européen. — Taquet M. et Denis P., La prescription de l'action en recouvrement des cotisations de pension des travailleurs indépendants. — Jurisprudence. — Chronique Judiciaire.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique - jg. 1964, nr. 12:

V.D., Bibliographie. — Droit constitutionnel. — Enseignement primaire. — Enseignement. — Enseignement supérieur. Fonctionnaires. — Loi Communale. — Voirie et constructions. — Revue de la jurisprudence. — Table chronologique. — Table alphabétique et analytique.

Recueil Dalloz (Parijs) jg. 1964, nr. 43:

Bardouil J., Le cumul du mandat d'administrateur et d'un contrat de directeur technique ou d'un autre emploi salarié, dans la société anonyme.